

Naša anketa

O mesiac si pripomenieme už 81. výročie oslobodenia prvej obce súčasného Slovenska (Kalinova) od nemeckých nacistov. Začala sa tým 226 dňová oslobodzovacia misia Červenej armády u nás.

Ako, resp. akými slovami by sme jej, ale aj Rumunskej kráľovskej armáde a 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, mali vyjadriť čo najúprimnejšiu vďaku za našu slobodu?

Mária Švikruhá, tajomníčka ZO SZPB, Cino-baňa: – Za 80 rokov mieru a slobody by som sa chcela poďakovať a prihovoriť takouto myšlienkou: „Nech ľudstvo nikdy nezabudne čo Víťazstvo prinieslo, aby rozoznávalo váhu dobra a zla, aby nikdy nezradili, milovali svoj rod a vlasť.“

Želám si, aby sa znovu rodili bojovníci, vlastenci, hrdinovia a víťazi, ktorých v minulosti reprezentovali vojaci Červenej armády, Rumunskej kráľovskej armády, 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a všetci, ktorí pomohli poraziť nemecký nacizmus. Naším osloboditeľom patrí hlboká úcta a poklona. Milovať a chrániť mier dokáže len ten, kto sa oň zaslúžil a aj dnes denne zasluhuje! No a tí, ktorí to stále nepochopili, tí sa musia ešte veľa učiť.

Ja a moje okolie nikdy našich osloboditeľov nezmeníme a nezradíme!

Anketová otázka č. 9/2025

Čo hovoríte na fakt, že podľa zákona sa protikomunistický odboj na Slovensku začal 6. októbra 1944, teda dňom, ako sme si aj sami začali oslobodzovať svoju vlasť od nemeckého nacizmu? Nesmejú sa nám tým zákonodarcovia do očí?

(Odpovede posielajte do 5. 9. 2025)

Anketová otázka č. 10/2025

Aký najväčší úspech zaznie vo vašej ZO SZPB pri tohtoročnom bilancovaní?

(Odpovede posielajte do 3. 10. 2025)

(Ne)hamletovská otázka

Chcete stáť s tými, ktorí budovali mier alebo s tými, ktorí páchali zverstvá?

Týmto slovami sa ruský prezident Vladimir Putin pred vyše tromi mesiacmi po nemecký obrátil na Nemcov.

Perlička

Čím Rusko vystrašilo Britov?

Británia vyjadrila obavy, že Rusko je schopné použiť meteorologické zbrane na vytvorenie environmentálnej katastrofy zatienením Slnka a narušením klímy. Denník Daily Mail informoval o obavách britských ministrov z možného použitia tzv. meteorologických zbraní Ruskom. Podľa britských zdrojov by Moskva teoreticky mohla použiť solárne geo-inžinierstvo na odrážanie slnečného žiarenia späť do vesmíru a tým zatieniť Slnko nad Britániou.

-r-

Falzifikácia Hirošimy generálnym tajomníkom OSN

António Guterres falzifikuje atómové bombardovanie Hirošimy zamlčovaním páchatela! V tohtoročnom posolstve k 80. výročiu bombardovania Hirošimy americkým letectvom totiž nepomenoval krajinu, ktorá ju zbombardovala!

Jeho posolstvo prečítal v japonč-

ne zástupca generálneho tajomníka OSN a vysoký predstaviteľ pre odzbrojenie Izumi Nakamizu. Vysielanie bolo naživo na hlavných televíznych kanáloch a na internete.

Ani starosta Hirošimy Kazumi Matsui a japonský premiér Šigeru Išiba nepomenovali krajinu, ktorá spáchala atómové bombardova-

nie ich vlasti. Pričom svedkami tejto nemorálnej falzifikácie zamlčovaním bola nielen televízna divácka verejnosť, ale aj japonskí politici, veľvyslanci a zástupcovia 120 zahraničných krajín a regiónov, ako aj obyvatelia mesta a ich rodiny, ktorí zažili hrôzy atómového bombardovania.

(Pokračovanie na str. 6)

Z tlačovky Donalda Trumpa s Vladimírom Putinom v Anchorage 15. augusta 2025

„Neraz som hovoril, že pre Rusko sú udalosti na Ukrajine spojené s fundamentálnymi hrozbami pre našu národnú bezpečnosť...“, uviedol V. Putin.

„Dnes počujeme, keď prezident Trump hovorí, že „ak by som ja bol prezidentom, vojny by nebolo“. Myslím si, že tak by tomu naozaj bolo!“ – zdôraznil a vysvetlil dôvod tohto jeho názoru.

„Potvrdzujem to, pretože celkovo sme si s prezidentom Trumpom vy-

tvorili veľmi dôveryhodný a vecný kontakt a mám všetky predpoklady myslieť si, že kráčaním po tejto ceste môžeme dôjsť aj do, čím rýchlejšie, tým lepšie, do ukončenia konfliktu na Ukrajine.“

Zatiaľ neexistuje dohoda

Donald Trump uviedol, že Moskva a Washington sa dokázali dohodnúť na niektorých bodoch. „Najdôležitejšie je, že máme dobrú šancu dosiahnuť mier.“ Zdôraznil však, že neexis-

tuje zhoda „v najdôležitejšom bode“, pričom ale nevysvetlil, čo presne má na mysli. „Nepodarilo sa nám nájsť úplné porozumenie. Bohužiaľ, zatiaľ neexistuje dohoda.“ Kontakty však budú pokračovať.

Donald Trump tiež oznámil, že výsledky stretnutia prediskutuje s európskymi spojencami a Kyjevom.

Čo hovoria západné médiá?

Takmer jednohlasne poznamenávajú, že Putinovi a Trumpovi sa podarilo „nájsť spoločnú reč“ a urobiť dôležitý krok k mieru.

V. Mikunda

Británia vraj nechcela ovplyvňovať voľby. Ona len vstúpila do výsostného priestoru občanov SR

A každý, kto tvrdí niečo iné o tzv. britskej popularizácii volieb u mladých ľudí, je jednoznačný cudzí agent!

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov vie za čo bojovalo SNP, vie o čom bol jeho programový dokument Vianočná dohoda. Boli o tom, že my si svoje veci na Slovensku budeme riadiť sami a bez nášho

dovolenia je všetko v kategórii nepovoleného zasahovania do záležitostí nášho štátu.

Toto by si mali uvedomiť aj všetci odnariadení poslanci, ktorí zasahovanie cudzej mocnosti do záležitostí nášho štátu nielen ospravedlňujú, ale ho aj podporujú.

Hovorca SZPB Vladimir Mikunda, 7. augusta 2025

Neokolonializmus: Takto sa to robí, do psej matere! Najskôr zorganizujete protištátny prevrat a na keksíčky nalákate podvratákov, ktorí vám za to predajú aj vlastnú mater.

Na zamyslenie:

EÚ nie je Európa! Je to ideológia bez krajiny, bez národa, bez koreňov, bez duše. EÚ pomaly zabíja tisícročné národy.

Marion Le Pen

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

08

USA zmiznú z mapy sveta...

...ak zaútočia na Kaliningrad, vyhlásil americký profesor, politológ Gilbert Doctorow

Rusko si príliš neláme hlavu s hrozbami „jastrabov“ z NATO namierenými proti Kaliningradu. Akýkoľvek pokus o útok totiž povedie k tomu, že Spojené štáty zmiznú z mapy sveta už nasledujúci deň.

Vyhlásil to americký polito-

lóg Gilbert Doctorow v programe amerického televízneho moderátora a blogera Andrewa Napolitana. „Dobre vedía, aká bude reakcia Ruska na každý pokus o dobytie Kaliningradu – nech je široký koľkoľvek kilometrov a nech majú USA a NATO okolo Kaliningradu akékoľvek sily a prostriedky. Predpokladáme, že ho dobjú – no na nasle-

dujúci deň USA prestanú existovať. Rusi jasne povedali, že akékoľvek ohrozenie ich územia povedie k jadrovému útoku,“ dodal.

Podľa cz24.news zo 7. 8. 2025

Aká je všeobecná situácia okolo Ukrajiny?

„Problém Ruska nespočíva v Ukrajine! Jeho problém je v zasahovaní na jeho sféru vplyvu!

Je to fundamentálny problém! A bude to dovtedy, kým sa NATO rozširuje a dokedy sa bude rozširovať,“ povedal v relácii Danyho Haiphonga plk. v.v. Lawrence Wilkerson, bývalý šéf štábu sekretariátu Colina Powella.

Poukázal pri tom na zvrhávajúce vlády, na ovplyv-

ňovanie situácie v Gruzínsku, Arménsku, na vyhrážky Kaliningradu od generála Donahue atď.

Zdôraznil, že „tieto všemožné hrozby opodstatňujú pocity Putina, myslím si, že aj väčšiny Rusov a poslancov Štátnej Dumy RF“.

Toto sa dozvedel Steve Witkoff v Rusku a takto informoval Trumpa. Ten má, tým pádom, „už inú predstavu toho, čo Rusko motivuje pri jeho konaní“. –r–

Jan Campbell: 25. samit EÚ – Čína

...EÚ jednoznačne prehráva v rokovaniach. Javí sa mi na základe verejne dostupných faktov, že EÚ môže byť prinútená prvýkrát vo svojej histórii otvoriť obchodnú vojnu so svojim spojencom, Spojenými štátmi, od ktorého čoraz viac závisí v oblasti energetických zdrojov, vzácnych minerálie, a po strategicky neúspešnom summite NATO.

EÚ súhlasila s navýšením výdavkov na zbrojenie – v jazyku NATO a EÚ byrokratov, výdavkov na obranu bez toho, aby si zabezpečila protislužbu spojenca.

NATO a EÚ sa ocitli v situácii straty, keď má človek výber, ale žiadne rozhodnutie nevedie k úspechu.

Podľa ceske-novinky.cz z 23. 7. 2025, výňatok

Prečo to vidí len Američan?

Americký prezident Donald Trump nemá dôvod pochybovať o úprimnosti a dôslednosti ruského lídra Vladimira Putina, povedal profesor Chicagskej univerzity John Mearsheimer na YouTube kanáli Deep Dive.

„Putin bol vo svojich vyhlá-

seniach a správaní pozoruhodne konzistentný. Od samého začiatku dal jasne najavo, že prímerie nebude, kým nedosiahnu mierovú dohodu. A dal jasne najavo, ako by mala táto mierová dohoda vyzeráť, čím naznačil, že od základných pod-

mienok neustúpi,“ zdôraznil.

Podľa profesora Trump nemá dôkazy ani dôvod obviňovať ruského lídra zo snahy zmiatť ho, keďže všetko nasvedčuje tomu, že Putin „rozprával ten istý príbeh znova a znova“ a nesažil sa uviesť šéfa Bieleho domu do omylu.

Čo tu kto nechápe??? –r–

V Gaze prebieha systémová genocída

Obyvatelia pásma Gazy sú vystavení systémovej genocíde, povedal egyptský prezident Abdal Fattáh ás-Sísí.

„Situácia v Gaze sa v politike používa ako vyjednávací argument,“ povedal ás-Sísí počas tlačovej konferencie v Káhire s vietnamským pre-

zidentom Luong Cuongom. Egyptský prezident zdôraznil, že obyvatelia pásma „sú vystavení systematickej genocíde“.

„História bude súdiť mnohé štáty za ich postoj k vojne v Gaze,“ poznamenal ás-Sísí. –r–

Vojna – to nie sú rakety!

„Všetci dnes hovoria o raketách, no rakety sú len prostriedkom dopravy bojovej časti. Od desiatich, či stoviek rakiet sa vojna neskončí. Ved' len nedávno horela tretina Tel Avivu a čo? Izrael zoslabol? Nie! Práve naopak, urobilo ho to tvrším.“

„Ľudia v rovnošatách to chápu. Vedia, že najskôr treba zistiť, kde má chobotnica srdce. Jedno-

značne sa nenachádza v Kyjeve!

Putin dnes prejavil iniciatívu tam, kde cívli dokonca aj boľševici. A tí mali veľmi tvrdé metódy. My sme síce vojnu vyhrali, no plody tohto víťazstva nám ukradli. A Vladimir Putin sa snaží dosiahnuť to, čo ešte nebolo dosiahnuté. Nepokúša sa vyriešiť len situáciu na fronte, rieši to podstatné – ako bude ďalej žiť celé ľudstvo! Ak citu-

jeme Koncepciu vonkajšej politiky Ruska z 31. 3. 2023, zakaždým tam vidím slová, že „ruský národ je zodpovedný za geopolitickú globálnu rovnováhu“.

Mnohí ľudia to nechápu, nie je to len pekná fráza. Je to o tom, že otáčame zemeguľu. Meníme všetky pravidlá hry – ekonomické, finančné, civilizačné... – je úplne a jednoznačne jasné, že Európa už nebude civilizačným centrom!

Z rozhovoru s vojenským expertom, šéfredaktorom týždenníka Zvezda Aleksandrom Artamonovom

Európa súhlasila s feudálnou podriadenosťou voči Spojeným štátom

„Je to čierny deň, keď aliancia slobodných národov, zjednotených v presadzovaní svojich spoločných hodnôt a obhajobe svojich spoločných záujmov, rezignuje na podriadenosť.“

Týmto slovami politici a experti hodnotia hospodársku dohodu dosiahnutú medzi Európou a Spojenými štátmi.

Prečo sa ju Trumpovi podarilo presadiť 27. júla u predsedníčky EK von der Leyenovej? Pretože ona nie je žiadnou osobnosťou, bolo vidieť, ako sa podlihuje americkému prezidentovi a ako ju on zmietol, keď jej na otázku, či je pripravený súhlasiť s nižšou sadzbou ako 15 %, odpovedal pevným „nie“.

Čo teda Ursula jednoznačne dosiahla? Predsa porážku EÚ! –r–

Čo píš o (proti)fašizme iní?

■ Vojenský analytik: Rusko má nakoniec šťastie, že má takých nepriateľov

Už si nepamätám, ktorý z veľkých generálov tvrdil, že podiel porazeného (jeho chýb) na konečnom výsledku bitky nie je menší ako podiel víťaza (jeho úspechov).

Zásadne by som spresnil, že víťazstvo je v zásade nemožné bez chýb porazeného, pretože poraziť sa dá akýkoľvek (aj ten najpremyslenejší) plán, pri akomkoľvek (aj tom najpriaznivejšom) pomere síl – pripomína ruský analytik Rostislav Iščenko.

Napríklad v roku 1940 francúzska, belgická, holandská armáda a britský expedičný zbor prehrali vojnu s Nemcami počas jedinej operácie (po Dunkerque došlo len k rýchlemu koncu Francúzov, ktorí si hneď neuvedomili rozsah porážky).

Treba povedať, že Rusko má v tejto etape historického vývoja veľké šťastie na svojich nepriateľov. Nielen s Ukrajinou, ktorá robí všetko pre to, aby zanikla napriek neprírodzenému úsiliu ruského vedenia o jej zachovanie.

Predovšetkým má šťastie na svojich západných nepriateľov. Ved' také darčeky, ako Porošenkovo odmietnutie dodržiavať minské dohody a Zelenského odmietnutie dodržiavať istanbulské dohody, sa neuskutočnili bez povzbudzujúcej spoluúčasti Západu. Keby boli západní lídri múdrejší, prinútili by Ukrajincov dodržiavať Minsk, aj keby to znamenalo vyslať americkú námornú pechotu, aby zničila ukrajinské nacistické prapory. Napokon, plnenie minských dohôd (ako aj istanbulských dohôd z jari 2022) by nevyhnutne viedlo k zachovaniu alternatívneho ukrajinského štátu na hraniciach Ruska, ktorý bude vždy, za akýchkoľvek podmienok, predstavovať pre Rusko prípadnú hrozbu, ktorá sa pri najmenšej vonkajšej podpore zmení na reálnu hrozbu.

AM z 13. 8. 2025, výňatok

■ Trump pripomenul novinárom víťazstvo Ruska nad Napoleonom a Hitlerom

Na tlačovej konferencii v Bielom dome uviedol, že počas prezidentovania Joe Bidena sa rozprával s maďarským premiérom Viktorom Orbánom a ten vraj vyjadril názor, že porážka Ruska v konflikte na Ukrajine je nemožná, keďže Rusko sa nevzdáva a tradične z vojen vychádza víťazne.

Trump sprostredkoval Orbánove slová, že Rusko „bránilo svoju krajinu a svoj život vedením vojen“. Keď sa ho Trump opýtal na možnosť víťazstva Ukrajiny, Orbán podľa neho odpovedal prekvapene a zdôraznil veľkosť Ruska a jeho historickú odolnosť. „Môj priateľ povedal, že Rusko je silné, pretože stále bojuje. Oni (Rusi) porazili Hitlera, aj my sme ho porazili, no oni porazili aj Napoleona,“ povedal Trump.

Trump svoj príbeh zakončil citátom Orbána: „Čína vyhráva v obchode a Rusko vyhráva vo vojne.“

Rozhovor sa podľa bývalého amerického prezidenta uskutočnil s osobou, „ktorá je v regióne a veľmi dobre pozná obe krajiny“.

Podľa vz.ru z 11. 8. 2025

Prečo dal Harry Truman príkaz na zhodenie atómových bômb na Hirošimu a Nagasaki?

Harry Truman sa očividne ponáhlal ukončiť vojnu s Japonskom. Prečo sa však ponáhlal?

Pretože očakával, že Sovietsky zväz čoskoro vstúpi do vojny s Japonskom. A to Truman nechcel. Ved' v tomto prípade by sa Amerika musela deliť o vavriny víťaza so Sovietskym zväzom. Moskva by tým určovala povojnové usporiadanie na Ďalekom východe a vo východnej Ázii na rovnakom základe s Washingtonom.

Atómová bomba pre Japonsko v plánoch Harryho Trumana bola teda pre Sovietsky zväz zbraňou. Truman ňou chcel zastrašiť Stalina a zabrániť Sovietskemu zväzu vstúpiť do vojny s Japonskom. Nemohol to odkladať, pretože zo dňa na deň mu Moskva mala vyhlásiť vojnu.

Sovietsky zväz dodržal sľub Rooseveltovi, že vstúpi do vojny s Japonskom a bude spolupracovať so Spojenými štátmi na dosiahnutí jeho kapitulácie. Ak by sme jaltské dohody interpretovali doslovne, Sovietsky zväz mal po kapitulácii Nemecka vstúpiť do vojny najskôr 8. augusta a najneskôr 8. septembra.

AM z 10. 8. 2025, výňatok

■ Prečo ZSSR začal vojnu s Japonskom?

Sovietsky zväz začal vojnu s militaristickým Japonskom 8. augusta 1945 kvôli svojim spojeneckým záväzkom voči Spojeným štátom, čím ZSSR zabezpečil bezpodmienečnú kapituláciu Japonska a zachránil životy amerických vojakov, povedal pre RIA Novosti vedecký riaditeľ Ruskej vojensko-historickej spoločnosti Michail Mjagkov.

(Pokračovanie na str. 4)

Výzva FIR: Na pamiatku Hirošimy a Nagasaki – zastavte hrozbu jadrovej vojny!

6. augusta 1945 americké ozbrojené sily v Tichomorí zhodili prvú atómovú bombu na Hirošimu a 9. augusta druhú na Nagasaki. Stovky tisíc ľudí zomreli okamžite a desiatitisíce trpeli o mnoho rokov neskôr v dôsledku dlhodobých následkov.

Z publikovaných dokumentov už vieme, že vtedajšie ospravedlnenie vlády Spojených štátov na prinútenie Japonska ku kapitulácii zhodením tej-

to bomby bolo len polovicou pravdy. Americká armáda sa zaoberala testovaním účinnosti novo vyvinutej zbrane hromadného ničenia v reálnych podmienkach, zatiaľ čo politické sily vo Washingtone chceli toto zhodenie využiť na vyslanie vojensko-politického signálu Sovietskemu zväzu, že USA vlastnia túto zbraň ničenia, ktorú by bolo možné použiť aj proti iným – dosiahnuteľným – cieľom.

Reakcia Sovietskeho zväzu je dobre známa. Zintenzívnili vývoj zbraní a o niekoľko rokov neskôr neutralizoval vojenskú prevahu USA.

Štokholmský medzinárodný mierový

inštitút (SIPRI) varuje, že počet funkčných jadrových zbraní v súčasnosti presahuje 12 000 hlavíc. Ich výbušná sila je ekvivalentná 146 605 hirošimským bombám. Podľa zverejnených údajov štáty s jadrovými zbraňami (USA, Veľká Británia, Francúzsko, Rusko, Čína, Izrael, India a Pakistan – FIR zabudol na KĽDR) v roku 2024 minuli na svoje jadrové arzenály vyše 100 miliárd amerických dolárov.

Osemdesiat rokov po jadrových vojnových zločinoch v Hirošime a Nagasaki, ak ich posudzujeme z dnešného pohľadu, systémy jadrových zbraní naďalej ohrozujú prežitie ľudstva.

FIR obhajuje normy medzinárodného práva dosiahnuté na medzinárodnej úrovni, ako napríklad Zmluvu o nešírení jadrových zbraní podpísanú v roku 1968, ku ktorej doteraz pristúpilo 188 štátov vrátane všetkých európskych štátov. Patrí sem aj Zmluva o zákaze jadrových zbraní, ktorú schválilo VZ OSN s cieľom eliminovať všetky jadrové zbrane. Do platnosti vstúpila 22. januára 2021, podpísalo ju 94 krajín a ratifikovalo 73. Táto zmluva zakazuje vývoj, výrobu, získavanie, hromadenie, prepravu, umiestňovanie, testovanie, používanie a hrozbu jadrových zbraní.

Newsletter 2025 32, krátené

Nevedomosť oblastných funkcionárov bola opäť potvrdená

V mesačníku *Bojovník* 6/2025 som v článku o júnovom rokovaní predsedníctva ÚR SZPB napísal, že „zaznela silná kritika na právnu úroveň niektorých zväzových funkcionárov, ktorí chybujú nielen v takomto prípade“.

Vtedy išlo o to, že lučeneckí funkcionári porušili Stanovy SZPB keď za člena ÚR SZPB si zvolili B. Ondruša, ktorý ešte nebol členom niektorej ich základnej organizácie.

O dva mesiace však právnu nevedomosť preukázali aj členovia oblastného výboru SZPB v Nitre, ktorí vo svojom uznesení uložili, síce neznámo komu, úlohu: „Požiadajte ÚR SZPB o vrátenie právnej subjektivity oblastným výborom

SZPB, čo zakotviť v novelizovaných Stanovách SZPB po XVIII. zjazde SZPB.“

Keďže osobne sa nepamätám, žeby oblastné výbory niekedy disponovali právnu subjektivitou, požiadal som o stanovisko tajomníka ÚR SZPB Zdenka Martona. Ten mi jednoznačne potvrdil, že „oblastné výbory SZPB nikdy nemali priznanú právnu subjektivitu“! –vmi–

Bojovník s premiérom súhlasí!

„Prichádzajú silné slová, napríklad nemeckého ministra obrany, ako sú nemeckí vojaci pripravení zabiť ruských vojakov, ak Moskva napadne členský štát NATO a podobne.“

Vyzerá to tak, že lídri niektorých

krajín v Európe sú už unavení a znudení z osemdesiatročného mieru.“

Predseda vlády SR Robert Fico: <https://www.youtube.com/watch?v=WbY0qfRhdUA&t=363s>

Vakcína proti nacizmu prestáva pôsobiť. –r–

Obete amerických atómových testov stále zomierajú!

Ľudia, ktorí boli priamo alebo nepriamo postihnutí testom bomby v americkom štáte Nové Mexiko v júli 1945, naďalej zomierajú, trpia rakovinou a inými život ohrozujúcimi chorobami aj po 80 rokoch, povedala pre RIA Novosti Tina Cordova, spoluzakladateľka a výkonná riaditeľka konzorcia Tularosa Basin Downwinders Consortium (TBDC).

Prvý test jadrovej bomby s kódovým označením „Trinity“ sa uskutočnil v oblasti Alamogordo v Novom Mexiku 16. júla 1945 v rámci „Projektu Manhattan“. Cordova priznala, že nepozná ľudí, ktorí v deň testu zomreli. „Ale bol to začiatok konca pre desiatky, ak nie stovky tisíc ľudí, ktorí odvtedy zomreli,“ vyhlásila a dodala, že to vraj postihlo dokonca bábätká, pretože v lete 1945 bola v Novom Mexiku zaznamenaná rekordná úroveň detskej úmrtnosti.

Americká vláda, vraj, nikdy oficiálne nevyhodnotila škody spôsobené týmto testom, takže presný počet obetí s najväčšou pravdepodobnosťou zostane ne-

známy. „Úrady nikdy nerobili epidemiologické štúdie, neposudzovali, čo sa dialo, takže pravdepodobnosť, že budeme poznať presné údaje, je extrémne malá,“ domnieva sa.

Cordova zdôraznila, že kvôli testu ľudia stále dostávajú rakovinu, imunitné a iné nebezpečné choroby. „V našej rodine sme mali šesť ľudí s diagnostikovanou rakovinou. Môj otec zomrel na rakovinu, moja mama mala nádor, o ktorom dúfame, že nie je rakovinový. Ja som mala rakovinu, moja sestra mala rakovinu a môj brat mal rakovinu,“ povedala. Okrem toho bola rakovina pred rokom diagnostikovaná aj 24-ročnej neteri Cordovy. –r–

Porajmos nesmie upadnúť do zabudnutia

Z 2. na 3. augusta sme si pripomenuli Pamätný deň rómskeho holokaustu (Porajmos), deň tragédie, pri ktorej zahynulo v koncentračnom tábore Auschwitz-Birkenau takmer tritisíc Rómov.

Na sociálnej sieti to vyhlásil spnomocnenec vlády SR pre rómske komunity Alexander Daško.

„Rómsky holokaust je dodnes často prehliadanou súčasťou druhej svetovej vojny. No pravda o ňom musí zaznievať jasne z úcty k pamiatke tých, ktorí sa stali obeťami nacistickej nenávisti a zvrätejnej ideológie,“ zdôraznil.

Pripomenul, že vyvražďovanie Rómov bolo súčasťou ideológie rasového riešenia, ktoré malo podľa nemeckých predstáv nasledovať po tzv. konečnom riešení židovskej otázky.

V tejto súvislosti je podľa neho dôležité vzdelávanie o holokauste, ktoré považuje za účinný nástroj v boji s rómskym rasizmom, antisemitizmom, predsudkami a nenávisťou.

A. Daško vo svojom statuse neopomenul spoluzodpovednosť Slovenska za tragické udalosti rómskeho holokaustu počas 2. svetovej vojny, vrátane aktívnej spolupráce predstaviteľov vtedajšieho režimu na politike rasového prenasledovania. „To je fakt, ktorý si musíme ako spoločnosť úprimne priznať a poučiť sa z neho,“ uviedol.

Počas druhej svetovej vojny zahynulo podľa odhadu až okolo pol milióna európskych Rómov a Sintiov. Celkový počet rómskych obetí holokaustu na Slovensku sa odhaduje na približne 1 000. –r–

Svet spoznal nacistickú minulosť deda novej šéfy MI6

Ako informovali noviny RIA Novosti s odvolaním sa na Daily Mail a archívne materiály z nemeckého Freiburgu, starý otec novej šéfy britskej spravodajskej služby MI6 Blaise Metreweliovovej, Konstantin Dobrovoľskij, dezertoval z Červenej armády a pridal sa k nacistom.

Informácia tvrdí, že Dobrovoľskij, prezývaný „Mäsiar“, slúžil v tankovej jednotke SS, písal listy veleniu s nacistickými pozdravmi a chválil sa svojou osobnou účasťou na vyhladzovaní Židov, ako aj na vraždách stoviek partizánov. Dobrovoľskij sa narodil v roku 1906 v Černigovskej oblasti Ukrajiny v rodine s nemecko-poľsko-ukrajinskými koreňmi. V roku 1926 bol odsúdený za protisovietskú agitáciu a antisemitizmus, po

čom strávil desať rokov vo vyhnanstve.

Po návrate študoval za technika-ekónóma a na začiatku vojny bol poslaný do Dnepropetrovska, kde požiadal o vstup na front a o niekoľko dní neskôr prebehol k nacistom.

Jeho listy veleniu, v ktorých opisoval svoju účasť na trestných akciách, sa zachovali v archívoch. O jeho smrti ani o osude po vojne nie sú žiadne informácie. Je však známe, že jeho meno sa objavilo v sovietskej knihe o pátraní po vojnových zločinoch.

Predstavitel' britského ministerstva zahraničných vecí uviedol, že Blaise Metreweliová svojho starého otca nepoznala a nikdy sa s ním nestretla. Ako napísali noviny Vzgl'jad, spravodajská dôstojníčka Blaise Metreweliová bude prvou ženou vymenovanou za vedúcu britskej zahraničnej spravodajskej služby MI6. –r–

ÚPN podpísal 31. júla memorandum s archívnu službou Ukrajiny

Memorandum vytvára priestor na ďalší rozvoj slovensko-ukrajinskej spolupráce v oblasti pamätavej politiky, výmenu informácií a publikácií, zdieľanie dobrej praxe či organizáciu spoločných vzdelávacích a odborných podujatí.

Pre ÚPN otvára možnosti na systematický výskum v ukrajinských archívoch. „Predovšetkým o partizánskom hnutí v SNP, o vyšetrovaných či zavraždených

sovietskou tajnou políciou, o odvelečných do gulagov, o aktivitách NKVD/KGB na Slovensku či o udalostiach súvisiacich s okupáciou Československa v roku 1968 a so spoločensko-politickými zmenami v roku 1989,“ priblížil hovorca ÚPN Michal Miklovič.

Memorandum podpísali predseda Správnej rady ÚPN Jerguš Sivoš a riaditeľ ŠASU Anatolii Chromov. –r–

Čo má spoločné Gaza s Varšavským povstaním?

Konanie Donalda Trumpa a Izraela voči Gaze „je hrubá zločinecká činnosť takého rozsahu, aká sa dala očakávať len od Adolfa Hitlera“!

„Áno, ja zrovnávam Donalda Trumpa s Adolfom Hitlerom. Spomeňte si ako nacisti zničili varšavské geto počas 2. sv.

vojny! Porovnajte si to s tým, čo sa teraz deje v Gaze! Je to rovnaká filozofia, rovnaká taktika, rovnaká krutosť konania... takže nie, niet s ním zhovievania, Donald Trump musí byť navždy odsúdený všade, kde sa objaví. Ako vojnový zločinec, ktorý napomohol genocíde palestínskeho národa...“

Scott Ritter, 29. 7. 2025

Čo žiadajú izraelskí antifašisti?

Ministra zahraničných vecí Izraela Gideona Saara žiadajú, aby sa vyjadril k nacizmu na Ukrajine!

„Izraelské antifašistické hnutie vyjadruje hlboké rozhorčenie nad tým, že ste stále nevyjadrili jasné verejné stanovisko k politike ukrajinských úradov oslavovať nacistických zločincov – tých istých ľudí, ktorí sa priamo podieľali na masovom vyvražďovaní židovského obyvateľstva počas Veľkej vlasteneckej vojny,“ uvádza sa v liste.

V marci Saar povedal, že si nie je vedomý národného velebenia nacistického kolaboranta Stepana Banderu a demo-

lácie pamätníkov vojakom Červenej armády na Ukrajine, a sľúbil, že to preverí a v prípade potreby odsúdi. Odtedy sa k tejto téme nevrátil, a to ani počas návštevy Kyjeva v júli.

— r —

Drážďany zažili najväčšiu evakuáciu

Približne 17 000 obyvateľov nemeckého mesta Drážďany bolo nútených opustiť svoje domovy kvôli objavu bomby z druhej svetovej vojny; takáto rozsiahla evakuácia z tohto dôvodu sa v histórii mesta nikdy nestala, informujú miestne noviny Sächsische Zeitung.

V utorok 5. augusta stavební robotníci

objavili britskú 250-kilogramovú leteckú bombu pri práci v blízkosti zrúteného mosta Carolabrücke v Drážďanoch. Bomba bola zlikvidovaná v stredu. Správy k tomu avizovali, že „zneškodnenie sa dotkne približne 17 000 ľudí. Doteraz ide o najväčšiu evakuáciu v súvislosti s (objavom) bomby zo svetovej vojny,“ uvádza sa v článku.

— r —

Jan Campbell: Prečo EU nemôže mať úspech v rokovaní s Trumpom?

Odporúčam oboznámiť sa na serveri Project Syndicate s príspevkom Zaki Laddi „Európa si na seba nechala ušit Hlavu 22“. Autor v ňom poukazuje na strategický problém dohody o navýšení financovania obrany z dvoch percent HDP do roku 2035.

V čom spočíva strategický problém? Európske krajiny sa rozhodli navýšiť zbrojné výdaje bez toho, aby sa na niečo také zaviazali aj Spojené štáty. Tým ale riskujú, že Spojené štáty sa sťahujú.

Je to klasický prípad Hlavy 22 z protivojnového románu Josepha Hellera. Metafora označuje situáciu, kedy dodatočnú akciu vedie do slepé uličky.

Ak európske krajiny záväzok nespl-

nia, USA budú mať dôvod na stiahnutie svojej podpory. A ak ju splnia, Američania môžu povedať, že Európa už Spojené štáty nepotrebuje.

Napriek tomu lídri, pomätení mýtom o strategickom víťazstve NATO nad Ruskom, rozhodli sa navýšiť výdavky na obranu nezávisle na konkrétnych zárukách Spojených štátov. Už preto nie je možné hovoriť o úspechu samitu NATO.

No a to, že navýšenie obranných výdavkov samo o sebe rieši strategické problémy Európy, je mýtus a zbožné želanie, ktorému podľa NATO a s ním i EK a EU. Toto všetko je predovšetkým táraním a obmedzením možností viesť dialóg a šírením strachu.

Ceske-novinky.cz z 24. 7. 2025, výňatok

SNS navrhla, aby sa v NR SR prerokovala úprava výpočtov dôchodku

Má to niečo spoločné s 2. odbojom?

Samozrejme, že má! Avšak zákonodarcovia to, možno nevedomky, stále obchádzajú.

V našich pomeroch sa dôchodky obyvateľstva upravujú podľa minimálneho dôchodku, avšak Vianočná dohoda, čo bol politický program protifašistického odboja, stanovila čosi iné.

V hlave II, v článku 5 uviedla: „Myšlienku demokracie je treba preniesť a prehĺbiť i na pole hospodárske a sociálne tak, aby rozdelenie národného dôchodku medzi všetko obyvateľstvo bolo čo najrovnomernejšie a aby život každého občana bol ľudský a dôstojný.“

Takže?

Vladimír Mikunda

Čo píšú o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie zo str. 2)

„Americká armáda, najmä náčelníci Zboru náčelníkov štábov USA pri analýze situácie verili, že bez účasti ZSSR by vojna proti Japonsku, vedená len Američanmi, Britmi a ich spojencami, mohla trvať až do konca roku 1946 a boj o japonské ostrovy by mohol stáť len vojská Spojených štátov amerických až milión strát,“ poznamenal Mjagkov. Zdôraznil, že prezident USA Theodore Roosevelt a britský premiér Winston Churchill a neskôr nový prezident Spojených štátov amerických Harry Truman verili, že účasť ZSSR vo vojne je absolútne nevyhnutná, inak by straty aj trvanie vojny mohli byť príliš veľké, a preto ZSSR, v súlade so svojimi spojeneckými záväzkami, vstúpil do vojny proti Japonsku.

Podľa ria.ru z 8. 8. 2025

■ Ako ZSSR prinútil Japonsko priznať porážku vo vojne

Napriek všetkým špekuláciám o kľúčovej úlohe atómového bombardovania Japonska v druhej svetovej vojne, bola to Červená armáda, ktorá prinútila militaristické Japonsko priznať si porážku a kapitulovať v roku 1945 po víťazných bitkách s Kwantungskou armádou, povedal profesor Inštitútu orientalistiky Anatolij Koškin na prezentácii svojej knihy v medzinárodnom multimediálnom tlačovom centre mediálnej skupiny „Russia Today“.

„Rozhodnutie o tom, že (Japonsko – pozn. red.) nedokáže pokračovať vo vojne, bolo prijaté 9. augusta po správe, že Sovietsky zväz mu vyhlásil vojnu a vstúpil do nej. Rozhodnutie o vyhlásení kapitulácie bolo v skutočnosti, ako je známe, prijaté 15. augusta 1945. No a počas tohto obdobia Japonci pochopili, že s Kwantungskou armádou, Kwantungskou skupinou, je koniec,“ poznamenal Anatolij Koškin.

Dodal, že Japonsko plánovalo presunúť svoje vojská z Mandžuska a Číny na poslednú bitku na svojom území, ale práve blesková porážka Kwantungskej armády sa stala poslednou kvapkou pre japonského cisára, aby sa rozhodol ukončiť vojnu za svoju krajinu napriek túžbe svojich generálov bojovať do posledného Japonca.

Podľa ria.ru z 5. 8. 2025

■ Slovensko – pevná súčasť všeobecnej krízy kapitalizmu

Takmer denne sú fabrikované nové a nové formy triedneho boja. Stačí len sledovať mainstream, čítať ich plátky a pozerat' ich análne kanály. Ony sami o sebe sú nástrojom triedneho boja. Zábava k popukaniu, už puknutého Sveta?

V Česku prijali zákon, kde fašizmus a komunizmus dali do jednej roviny. Som zvedavý, čo na to povie židovská obec; a nielen v Česku. Kto koncentračné tábory staval, a kto ich z nich oslobodzoval. Pamätajú? Alebo urazia a spochybnia holokaust? Lebo takýto zákon to robí! A sám je trestným činom. Čo s tými, ktorí ho schválili a podpísali? Sedia? A kde?

Michal Dieneš, 25. 7. 2025, výňatok

■ Ruskí námorníci s prehľadom porazili nemeckú flotilu...

...povedal predseda ruského námorného kolégia Nikolaj Patrušev:

„História ukazuje, že ruskí a sovietski námorníci šikovne porazili Kaisermarine aj Kriegsmarine. Nedávno som navštívil Dikson, ktorého obrancovia počas vojny doslova improvizovanými prostriedkami zahnali na útek prvotriedny hitlerovský križník Admiral Scheer. Toto by si mal pamätať kancelár SRN, súčasní lídri Bundesmarine, ako aj ďalšie mocnosti NATO, ktoré sa v posledných rokoch ponáhľali horlivo budovať svoje flotily v Baltickom mori – v prvom rade Švédii, Fíni a Dáni,“ zdôraznil.

„Sledoval som priebeh cvičení Baltickej flotily a môžem povedať, že ruské námorníctvo preukazuje vysokú úroveň zručností, a to aj v takých záležitostiach, ako je ochrana námornej komunikácie, boj s bezpilotnými člmi a nepriateľskými ponorkami,“ zdôraznil.

Ria.ru z 26. 7. 2025, výňatok

■ Edukácia generálneho tajomníka NATO

Vedúci ruskej delegácie na rusko-ukrajinských rokovaníach, poradca ruského prezidenta Vladimir Medinskij, poskytol generálnemu tajomníkovi NATO Markovi Ruttemu (ironicky ako „znalcovi“ dejín) 23. júla historické pozadie po treťom kole rokovaní v Istanbule.

„Historické pozadie poskytnem najmä pre pána Rutteho, ako veľkého znalca histórie. V Číne bola občianska vojna medzi komunistami a nacionalistami – Čankajškom a Mao Ce-tungom,“ povedal Medinskij novinárom. Pripomenul, že Čankajšek stále trval na osobných stretnutiach, aby sa na všetkom dohodli. „Podľa mňa sa nakoniec stretli asi päťkrát, fotili sa, usmievali. Neviedlo to však k ukončeniu občianskej vojny, pretože základné problémy, základné rozpory neboli vyriešené. Vojna pokračovala,“ zdôraznil Medinskij.

Na záver dodal, že napriek „masívnej západnej vojenskej pomoci“ čínski nacionalisti vojnu prehrali a komunisti vyhrali.

— r —

■ Medinskij pripomenul ekonomickú blokádu ZSSR

Po revolúcii bol ZSSR pod ekonomickou a diplomatickou blokádu zo strany všetkých, ale to mu nezabránilo zvíťaziť v druhej svetovej vojne, pripomenul poradca prezidenta RF Vladimir Medinskij, keď v Istanbule hovoril o možných nových obmedzeniach voči Rusku.

„Po revolúcii a občianskej vojne v roku 1920, čo je ďalší historický odkaz, sme nemali len sankcie, mali sme absolútnu diplomatickú a ekonomickú blokádu so-

(Pokračovanie na str. 5)

MZV RF dôrazne protestovalo Nemecku kvôli slovám o Južných Kurilských ostrovoch

Konkrétne napadlo vyhlásenie nemeckej veľvyslankyne v Japonsku Petry Sigmundovej, ktorá spochybnila ruskú zvrchovanosť a jurisdikciu nad Južnými Kurilskými ostrovmi, čo je podľa MZV RF zásahom do územnej celistvosti štátu.

V oficiálnom vyhlásení sa uvádza: „Nemeckému veľvyslanectvu v Moskve bol podaný dôrazný protest v súvislosti s neprijateľnými vyhláseniami nemeckej veľvyslankyne v Japonsku Petry Sigmundovej z 25. júla, ktoré spochybňujú zvrchovanosť a jurisdikciu Ruska nad južnými Kurilskými

mi ostrovmi, a teda predstavujú očividný zásah do územnej celistvosti Ruskej federácie.“ Ruské ministerstvo zdôraznilo, že južné Kurilské ostrovy boli po druhej svetovej vojne odovzdané Rusku na základe právnych dôvodov, ktoré sú zakotvené v príslušných medzinárodných zmluvách a Charte OSN.

Ruské ministerstvo zahraničných vecí tiež poukázalo Nemecku na neprípustnosť solidarity s japonskými „právne neplatnými a neúčinnými nárokmi“, najmä v roku 80. výročia víťazstva vo Veľkej vlasteneckej vojne a konca druhej svetovej vojny. –r–

K päťdňovej vojne 080808

Rusko bolo jedinou krajinou, ktorá včas a adekvátne reagovala na zradný útok Gruzínska na Južné Osetsko 8. augusta v roku 2008 (080808), uviedla hovorkyňa ruského ministerstva zahraničných vecí Maria Zacharova v komentári pri príležitosti jeho výročia.

„Moskva najprv vykonala operáciu na prinútenie Gruzínska k mieru a neskôr uznala Južné Osetsko a Abcházsko za zvrchované nezávislé štáty,“ uviedla Zacharovová v komentári. Pripomenula, že ozbrojený útok na Južné Osetsko bol vykonaný v rozpore so všetkými medzinárodnými dohodami.

V noci zo 7. na 8. augusta 2008 režim Mi-

chaila Saakašviliho, v rozpore so všetkými medzinárodnými dohodami o urovnaní gruzínsko-juhoosetského konfliktu, zaútočil na Južné Osetsko a na miesta rozmiestnenia ruských mierotvorcov zo Spoločných mierových síl.

„Úmyselná povaha gruzínskej agresie, ktorá viedla k početným obetiam medzi mierumilovnými obyvateľmi Južného Osetska a ruskými občanmi, bola neskôr oficiálne potvrdená najmä v správe Medzinárodnej vyšetrovacej komisie pre príčiny konfliktu na Kaukaze, ktorá pôsobila pod záštitou Európskej únie a ktorú viedla švajčiarska diplomatka Heidi Tagliavini,“ zdôraznila Zacharovová. –r–

Posielanie zbraní Ukrajine je aj proti dohodám z konca 2. sv. vojny

Nemecko zaujíma veľmi nebezpečnú pozíciu posielaním zbraní na Ukrajinu, povedala 24. júla agentúra RIA Novosti bývalá poslankyňa parlamentu za Hamburg z Alternatívy pre Nemecko (AfD) Olga Petersen.

„Nemecko zaujíma veľmi nebezpečnú pozíciu. Začína priamo dodávať zbra-

ne štátu, ktorý vedie vojnu proti Rusku. To je zakázané aj určitými dohodami, ktoré boli dosiahnuté na konci druhej svetovej vojny. Preto dúfam, že tu zvíťazí zdravý rozum a Nemecko sa od tejto myšlienky zapojit' sa do vojny s Ruskom odkloní,“ podčiarkla. –r–

Vznikli videá o Mandžuskej operácii

Ruské veľvyslanectvo v Číne, spolu s čínskou redakciou RT, pripravili krátke videá v ruštine a čínštine o Mandžuskej strategickej útočnej operácii, informovala webová stránka televízneho kanála.

„Presne pred 80 rokmi, 9. augusta 1945, sa začala Mandžuská strategická útočná operácia. Viedla ku konečnej porážke japonského militarizmu na Ďalekom východe a stala sa záverečnou fázou druhej svetovej vojny,“ uvádza sa v článku. Prvá epizóda projektu rozpráva o tom, ako sovietske jednotky s podporou letectva a námorníctva za desať dní uštedrili drvivú porážku japonskej Kwantungskej armáde, čím dezorientovali a demoralizovali nepriateľské vojská.

8. augusta 1945 vstúpil ZSSR, plniac spojenecké záväzky prijaté na Jaltskej

konferencii vo februári 1945, do vojny proti Japonsku. Stalo sa tak presne tri mesiace po kapitulácii Nemecka a skončení vojny v Európe. Nasledujúci deň sa začala ďalekovýchodná kampaň sovietskych vojsk, ktorá zahŕňala tri operácie: Mandžuskú strategickú ofenzívu, Južnosachalinskú ofenzívu a Kurilské vylodenie.

Vstup Sovietskeho zväzu do vojny a porážka Kwantungskej skupiny viedli k bezpodmienečnej kapitulácii Japonska. Cisár Hirohito oznámil kapituláciu v prejave k japonskému národu 15. augusta a 16. augusta veliteľ Kwantungskej armády Otozo Jamada nariadil svojim jednotkám kapituláciu.

2. septembra 1945 japonská vláda podpísala listinu o kapitulácii, čím sa Druhá svetová vojna skončila. –r–

Putin a Trump zdôraznili bratstvo v zbrani

Ruský prezident Vladimir Putin a americký prezident Donald Trump počas rozhovoru zdôraznili bratstvo v zbrani oboch krajín počas druhej svetovej vojny, uviedol poradca ruského prezidenta Jurij Ušakov.

„Obaja prezidenti zdôraznili bratstvo v zbrani počas druhej svetovej vojny,“ povedal Ušakov novinárom po rozhovore medzi Putinom a Trumpom. RIA Novosti 14. 6. 2025

Čo píšu o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie na str. 4)

vietskeho Ruska zo strany všetkých. To nám však nezabránilo zvíťaziť v druhej svetovej vojne,“ povedal Medinskij novinárom po treťom kole rusko-ukrajinských rozhovorov v Istanbule, keď odpovedal na otázku RIA Novosti.

Podľa ria.ru z 23. 7. 2025

■ Nemecký nacizmus: Eugenika je dielom Anglosasov

O nemeckej eugenike zo začiatku dvadsiateho storočia a najmä z čias Tretej ríše sa toho napísalo a povedalo veľa. V samotnom Nemecku sa však v tých časoch častejšie používal pojem „rasová hygiena“, ktorý sa považoval takmer za synonymum slova „eugenika“.

Pojem „rasová hygiena“ zaviedol nemecký psychiater Alfred Pletz (1860–1940). Objavil sa v jeho knihe „Grundlinien einer Rassenhygiene“ (Základy rasovej hygieny), ktorá vyšla v roku 1895. Autor navrhoval rozdeliť ľudí na predstaviteľov „vyššej rasy“ a všetkých ostatných zaradil medzi „menejcenných“. Formuloval odporúčania na zachovanie čistoty „vyššej rasy“ a rozšírenie podielu „čistých“ v spoločnosti („pozitívna eugenika“). A poukázal na nevyhnutnosť a opatrenia na zabránenie rozmnožovania „menejcenných“.

V roku 1904 Pletz spolu s Fritzom Lenzem založili časopis Archives of Racial and Social Biology, ktorý sa stal prvým periodikom o eugenike na svete. V roku 1905 založil Nemeckú spoločnosť pre rasovú hygienu (Die Berliner Gesellschaft für Rassenhygiene). V roku 1907 bola premenovaná na Medzinárodnú spoločnosť pre rasovú hygienu. V roku 1911 sa v Drážďanoch konala nemecká konferencia o rasovej hygieny. V roku 1921 vyšla v Nemecku prvá učebnica genetiky človeka (Baur E., Fischer E., Lenz J. Grundriss der menschlichen Erblchkeitslehre und Rassenhygiene. Mníchov: J.F. Lehmann Verlag. 1921). Veľká časť bola venovaná eugenike. Tam sa okrem iného objavila myšlienka, že fyzické a duševné vlastnosti človeka nie sú vo väčšej miere determinované výchovou, ale dedičnosťou.

AM z 5. 7. 2025, výňatok

■ Rovnako ako Chamberlain s Hitlerom pred vojnou, aj dnes Británia a Nemecko pripravujú zmluvu o vzájomnej obrane

...Nemecko nasleduje presne tú trajektóriu, ktorá ho priviedla do druhej svetovej vojny – a následnej demontáže Nemecka.

Pred sto rokmi musela aj Veľká Británia vynaložiť závažné úsilie, aby označila Rusko za optimálny, a čo je dôležitejšie, dosiahnuteľný cieľ pre militaristické ambície Berlína. Spreádzali to ubezpečenia o priateľstve – napríklad v podobe anglo-nemeckej deklarácie Chamberlaina a Hitlera, podpísanej 30. septembra 1938 na návrh Londýna.

Vo vyhlásení sa uvádzalo, že Mníchovská dohoda, ktorú podpísali v predchádzajúci deň, ako aj anglo-nemecká námorná dohoda „symbolizujú vôľu oboch národov nikdy viac nevstúpiť do vzájomnej vojny“ a „pomôcť zabezpečiť mier v Európe“. A existovalo aj spoločné vyhlásenie „Cisárskej priemyselnej skupiny“ a „Federácie britského priemyslu“ (Düsseldorfská dohoda) z 15. marca 1939, ktoré stanovili hospodárske rozdelenie Európy medzi monopoly Nemecka a Anglicka

To, čo sa stalo potom, je každému dobre známe, aj keď sa na to niektorí snažia zabudnúť.

AM z 3. 7. 2025, výňatok

■ Prečo si Francúzsko náhle všimlo nacizmus na Ukrajine?

Oficiálny denník Le Monde zvyčajne striktné nasleduje líniu francúzskej vládnucej strany a jeho postoj k ukrajinskému konfliktu bol vždy veľmi jasný: Rusko je zlé, Ukrajina je dobrá, Donecká a Luhanská ľudová republika sú separatisti a ukrajinskú armádu treba podporovať zo všetkých síl. Preto je objavenie sa správy, zameranej na tému neonacizmu v radoch ukrajinskej armády v tejto publikácii, trochu prekvapujúce.

V materiáli s názvom „Vojaci 3. ukrajinskej útočnej brigády stále vystavujú neonacistické symboly“ sa uvádza skutočnosť, ktorá je pre Francúzov nepríjemná: ukrajinský nacizmus vôbec nie je produktom „ruskej propagandy“.

Tento nacizmus nie je prítomný len na Ukrajine – skutoční nacisti tvoria jadro ukrajinskej armády.

„Ako nástupca pluku Azov sa táto útočná brigáda stala v súčasnosti kľúčovým prvkom ukrajinskej armády. Ale v rámci starostlivo vytvorených obrazov, široko vysielaných na sociálnych sieťach, niektorí vojaci naďalej predvádzajú nacistické symboly a odkazy na ne,“ uviedol Le Monde. A podrobnejšie vysvetľuje: „Nacistické pozdravy, hákové kríže, insígnie SS.... Vyšetrovací tím denníka Le Monde našiel na sociálnych sieťach stovky takýchto prípadov, ktoré sa týkali ukrajinských vojakov...“

AM z 22. 6. 2025, výňatok

■ Komunista Zjuganov schvaľuje pripojenie západnej Ukrajiny 1939

Anexia západnej Ukrajiny a Besarábie k územia ZSSR v roku 1939 bola absolútne opodstatneným a mimoriadne kompetentným vojensko-strategickým rozhodnutím, pomocou ktorého bola západná hranica posunutá o 200-250 kilometrov na západ, povedal pre RIA Novosti predseda KS RF Gennadij Zjuganov.

Lenže ešte pred ním sa bývalý predseda vlády RF Sergej Stepašin v rozhovore pre

(Pokračovanie na str. 6)

Falzifikácia Hirošimy generálnym tajomníkom OSN

(Dokončenie zo str. 1)

Hirošimský park mieru, kde sa teraz nachádza pamätník obetiam bombardovania a kde sa každoročne koná obrad, sa nachádza v epicentre výbuchu 6. augusta 1945. Teraz sa tam nachádza masový hrob pre všetkých 70 tisíc neidentifikovaných obetí. Na pamätníku v Parku mieru, vedľa ktorého sa konal pohrebný obrad, je nápis: „Spite pokojne, táto chyba sa už nezopakuje.“

V auguste 1945 americkí piloti zhodili atómové bomby na japonské mestá Hirošima a Nagasaki. Na následky atómového výbuchu v Hirošime a jeho následkov zomrelo 350-tisíc obyvateľov, v Nagasaki – 74-tisíc. Prevažnú väčšinu obetí atómového bombardovania tvorili civilisti.

Ako dnes na to nazerajú USA?

Čoraz viac sú presvedčené, že bombardovanie Japonska bolo správne.

V Kanade boli objavené ulice pomenované po nacistických kolaborantoch...

...vrátane bojovníka ukrajinskej dobrovoľníckej divízie SS Galizien, informoval americko-židovský časopis *Forward*, ktorý vyšetruje identifikácie pamätníkov na počesť nacistických kolaborantov po celom svete.

„V Edmontone je ulica pomenovaná po Petrovi Savarinovi, veteránovi SS Galizien, ukrajinskej divízie v rámci jednotiek SS, ktorá bola vojenským krídlom nastickej strany. Mesto potvrdilo, že ulica bola pomenovaná po Savarinovi „v roku 2007, teda ešte predtým, ako sa mesto dozvedelo o histórii Petra Savarina počas druhej svetovej vojny“, uvádza list.

Medzitým bola v meste Londýn v kanadskej provincii Ontário objavená ďalšia ulica, tentoraz pomenovaná po zakladateľovi nemeckej spoločnosti Brose Fahrzeugteile, Maxovi Brosem. Ten bol svojho času oficiálnym členom nastickej strany počas druhej svetovej vojny a následne bol postavený pred súd, ktorý ho uznal za „súputníka“, teda niekoho, kto sa na práci strany podieľal skôr nominálne.

Pomníky na počesť nacistov boli objavené aj v americkom štáte New Jersey, uvádza *Forward*. „Do projektu boli pridané dve insígnie nacistických kolaborantov v New Jersey.“ Prvým je znak divízie SS Galizien na

„Keďže sa nevyjadrili o pokání, nekajali sa, sú čoraz viac presvedčené, že urobili všetko správne. To je problém!“ – povedala hovorkyňa MZV RF M. Zacharova.

Čo znamená nepomenovanie USA vinníkom? „Udržiava ich to v komfortnej zóne, aby sa ich nemuseli pýtať: kajáte sa? Urobili by ste to znova? Nikdy to už neurobíte?“ opýtala sa Zacharovová v rádiu Sputnik a dodala. „Ak nepomenujeme USA ako štát, ktorý vykonal jadrové bombardovanie, nedostaneme odpoveď na tieto otázky. A je na to najvyšší čas. Ale na to im niečo chýba. My vieme čo – odvaľa, svedomie,“ dodala.

No Zacharova poukázala na tohtoročnú ešte väčšiu falzifikáciu hirošimského bombardovania.

Čo v Japonsku zaznelo? Že USA a Rusko „nevyvodili správne závery, nepoučili sa z týchto chýb“. „Páni. Toto je falzifikát! A generálny tajomník OSN ho podporuje,“ rozhorčila sa. –r–

pamätníku „Bojovníci za ukrajinskú slobodu“ na cintoríne patriacom ukrajinskému pravoslávnu kostolu sv. Ondreja v South Bound Brook,“ uvádza sa v článku. A v meste New Brunswick, v tom istom štáte, bol objavený skautský tábor pomenovaný po maďarskom premiérovi Palovi Telekim, ktorý „prijal početné antisemitské zákony, ktoré zbavili Židov v jeho krajine ich práv, čo sa stalo dôležitým krokom na ceste ku genocíde,“ poznamenáva list.

V roku 2023 bývalý kanadský minister spravodlivosti Irwin Cotler uprostred škandálu s oslavou bývalého bojovníka divízie SS Galizien v kanadskom parlamente vyhlásil, že krajina sa stala útočiskom pre nacistických vojnových zločincov, ktorí neboli za svoje činy potrestaní, a vyzval kanadské úrady, aby zverejnili informácie o výsledkoch Komisie Julesa Deschênesa, ktorá v 80. rokoch 20. storočia vyšetřovala podrobnosti o životopisoch stoviek ľudí v krajine obvinených zo spáchania vojnových zločinov. V septembri 2024 denník *Globe and Mail* informoval, že Kanadský ukrajinský kongres (UCC) Organizácia Ukrajincov žijúcich v Kanade, plánuje žalovať kanadské úrady, ak sa Ottawa rozhodne zverejniť informácie o nacistických zločincoch, ktorí sa po druhej svetovej vojne uchýlili do krajiny.

–r–

Čo píšu o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie zo str. 5)

webovú stránku „Argumenty a fakty“ zmenil, že anexia územia západnej Ukrajiny a najmä Besarábie k ZSSR v roku 1939 bola chybou. Podľa neho hranica bola posunutá na západ, ale nestihli ju vybudovať. Dodal, že počas vojny sa „našou hranicou“ stala západná Ukrajina a v menšej miere západné Bielorusko a Besarábia.

Zjugannov svoj názor zdôvodňuje slovami. „Podľa paktu Molotov-Ribbentrop sme posunuli západnú hranicu o 200–250 kilometrov. Bolo to historické rozhodnutie, bolo absolútne opodstatnené a mimoriadne kompetentné. Keby fašisti začali vojnu z estónskych hraníc, boli by o týždeň pri hradbách Leningradu. A ani Pulkovské výšiny, ani Ladoga, ktoré ešte neboli okupované, by nám nepomohli.“

Podľa neho, ak by nemeckí vojaci postúpili na Minsk pred posunutím hranice, boli by v Moskve oveľa skôr. Spresnil, že to platí aj pre južné krídlo. „A keby sa im (nemeckým vojakom – pozn. red.) podarilo dobyť Stalingrad a odrezat' Volgu, potom by 80 % sovietskych motorov, vrátane motorov lietadiel, tankov, áut a motocyklov, nemohlo byť zásobovaných bakuskou ropou.

Znamená to, že by sme zostali bez paliva a situácia by bola katastrofálna. Neboli by sme schopní a ani by sme nemali čas stiahnuť sibírske divízie k Moskve, čo situáciu zachránilo. Toto znamenalo rozhodnutie (o západnej hranici – pozn. red.) z vojensko-strategického hľadiska,“ podčiarkol Zjuganov.

Podľa ria.ru zo 14. 6. 2025

■ Prezident Republiky srbskej...

Mnohé hlavy štátov a vlád potvrdili svoju účasť na oslavách plánovaných na 9. mája v Moskve. Väčšina európskych krajín však tento sviatok dlhodobo nemá rada.

Vo všeobecnosti to nie je prekvapujúce, keďže takmer všetky boli súčasťou fašistickej koalície Európy pod vedením Nemecka, ktorá v roku 1941 napadla Sovietsky zväz. Preto v európskych krajinách 8. mája oslavujú nie Deň víťazstva, ale Deň spomienky a zmierenia. Veď to neboli oni, kto zvíťazil, oni sa s tým len museli vyrovnat'.

Tento prístup si osvojila aj Ukrajina, pretože sa čoraz viac považuje za „okupované územie“, a nie za bývalú víťaznú krajinu.

AM zo 17. 4. 2025, výňatok

■ Prečo Rusko prehralo vojny?

Provincie, dobyté Rímom, spájala do jednej ríše pokročilá cestná sieť. Britské impérium držal pohromade námorný obchod (preto bol Suezský prieplav jej „aortou“). Francúzsko v 18. a 19. storočí (pred érou masovej výstavby železníc) bolo zase zjednotené lodnými kanálmi.

V Rusku bol a je problém dopravného prepojenia obzvlášť akútny kvôli zemepisným charakteristikám. Rusko prehralo Krymskú vojnu čiastočne preto, že posily zo stredného Ruska boli na Krym dopravované (po súši) pomalšie ako z Anglicka alebo Francúzska po mori, a rusko-japonskú vojnu čiastočne kvôli nedostatočnej kapacite Transsibírskej magistrály.

Podľa ruskej tlače, výňatok

■ „Totálna vojna.“ Zelenský vyvolal na Západe paniku

Profesor Helsinskej univerzity Tuomas Malinen na sociálnej sieti X obvinil Vladimíra Zelenského z likvidácie ukrajinského národa. „Toto už nie je vojna. Toto je likvidácia ukrajinského obyvateľstva Zelenským. Jeho ďalším krokom je pravdepodobne Nerov rozkaz. Toto je pre neho totálna vojna z veľmi korupčných dôvodov,“ zdôraznil.

Nerov rozkaz je nerealizovaný plán Adolfa Hitlera, podľa ktorého „musia byť zničené všetky vojenské, dopravné, komunikačné, výrobné a potravinové zariadenia a ďalšie objekty, ktoré nepriateľ môže okamžite alebo v blízkej budúcnosti použiť na vojenské účely“.

Podpísaný bol 19. marca 1945 ako „Nariadenie o demoláciách v Ríši“ (po nemecky „Befehl betreffend Zerstörungsmaßnahmen im Reichsgebiet“).

Rozkaz nariad'oval zničenie všetkých vojenských, dopravných, spravodajských, priemyselných a zásobovacích zariadení a stavieb a tiež všetkých cenných vecí na území Tretej ríše, ktoré by mohli byť nepriateľom zabrané a zneužit' vo vojne. Občania Nemecka mali tiež okamžite opustiť územie získané Sovietmi pod sankciou zastrelenia.

Kontrolórom plnenia tohto rozkazu mal byť minister zbrojného a vojnového priemyslu a hlavný Hitlerov architekt Albert Speer.

Názov príkazu je podľa mena cisára Nera, ktorému je prisudzovaná zodpovednosť za legendárny požiar Ríma v roku 64 n. l.

–r–

■ Bombardovanie Tokia. USA nemilosrdne upálili desiatky tisíc Japoncov zaživa

V Spojených štátoch sa ešte pred druhou svetovou vojnou zrodila koncepcia aerokracie – stratégia porážky nepriateľa prostredníctvom získania vzdušnej prevahy.

Vzhľadom na nedokonalosť vtedajšieho letectva a krátky dolet lietadiel však Spojené štáty po japonskom útoku dlho nemohli priamo zasiahnuť územie svojho nepriateľa.

V apríli 1945 sa uskutočnil slávny Doolittleov nálet – dve americké lietadlové lode sa najvyššou rýchlosťou priblížili k pobrežiu Japonska, vypustili do vzduchu 16 bombardérov a okamžite sa presunuli opačným smerom. Bombardéry zhodili svoj náklad na japonské prístavy a podniky a následne pristáli v Číne a ZSSR.

Neskôr však USA začali tlačiť na Japoncov v Tichom oceáne a zmocnili sa viacerých ich ostrovov, ktoré sa nachádzajú od Japonska na dostrel. Američania okamžite začali vybavovať letiská na ostrovoch Guam, Saipan a Tinian (Mariánske súostrovie) a pripravovať sa na pravidelné bombardovacie nálety. Velením tejto operácie bol poverený generálmajor Curtis Lemay, mimoriadne náročný a agresívny veliteľ.

Lemay prišiel s nápadom masovo použiť na Japoncov zápalné bomby vybavené novo vynájdenným napalmom. Vedel, že japonské mestá sú plné drevených budov – tie by teda horeli ako zápalky.

Tento výpočet sa potvrdil počas náletu na mesto Kóbe 3. februára 1945 – bolo spálené takmer do tla. V noci 10. marca 1945 vzlietlo zo základne na Mariánskych ostrovoch 334 bombardérov B-29 Superfortress. Každý z týchto obrovských leteckých strojov niesol na palube desať ton zápalnej pekelnej munície. Počas troch hodín dopadlo na Tokio 1 510 ton bombového nákladu.

AM z 13. 3. 2025, výňatok

(Pokračovanie na str. 13)

„Krv sa leje ako rieka“

Plk. vo výslužbe Daniel Davis: Ukrajina posielala svojich vojakov na istú smrť! Nadalej ich posielala do vojnového mlynčeka na mäso!

„Počet zabitých ukrajinských vojakov a množstvo zničenej techniky neustále rastie. No tieto straty sa nedajú doplniť. Je zrejme, že ľudia jednoducho nevytvoríte,“ povedal Davis.

Ak si spomenieme, na začiatku vojny sme informovali v priemere o 600 mŕtvych ukrajinských vojakoch denne, čo sme už vtedy porovnali s 1,5 násobkom socialistického motostreleckého práporu. Dnes hovoríme v priemere o 1 200 stratách, čo sú takmer tri takéto prápory.

– vmi –

Dvakrát potvrdená pravda o tom istom

Prvá: Super pravdivý Fico
Ukrajina draho zaplatí za to, že sa nechala využiť (presnejšie – zneužiť!!! – pozn. mesačníka Bojovník) v snahe oslabiť Ruskú federáciu, čo nakoniec zlyhalo, povedal slovenský premiér Robert Fico.

„Každý už vie, že členstvo Ukrajiny v NATO je nemožné. Každý už vie, že Ukrajinu Západ využil (zneužil) v snahe oslabiť Rusko, čo zlyhalo a za čo bude musieť Ukrajina zrejme draho zaplatiť,“ povedal Fico vo video prejave zverejnenom na jeho stránke na Facebooku v sobotu 9. augusta 2025.

Podľa jeho názoru nesú ukrajinskí politickí lídri časť zodpovednosti za súčasnú situáciu, keďže podporili neúspešnú západnú stratégiu poškodzovania Ruska podporou Ukrajiny vo vojenskom konflikte.

Koncom júla R. Fico povedal, že Západ dúfal, že využije Ukrajinu na oslabenie Ruska, ale nepodarilo sa mu to a ani sa mu to nepodarí. V januári R. Fico vyhlásil, že podpísanie mierovej dohody o Ukrajine bolo zmarené pod tlakom západných politikov krátko po začiatku konfliktu v roku 2022. Podľa slovenského premiéra konflikt viedol k tomu, že Ukrajina sa ocitla v „hroznom stave“ a bola nútená spoliehať sa na pomoc „z celého sveta“.

R. Fico tiež predtým uviedol, že bývalý britský premiér Boris Johnson krátko po začiatku konfliktu na Ukrajine vyvíjal tlak na ukrajinské vedenie, aby nepodpísalo dohodu s Ruskom. Táto dohoda podľa R. Fica zaručovala Ukrajine európsku perspektívu a vojenskú neutralitu.

Druhá: Zúfalé volanie bývalého ukrajinského premiéra
Ukrajinskí vojaci si musia uvedomiť, že

Vladimír Mikunda

„To, čo sa dnes deje na Ukrajine...,

...to sú posledné salvy 2. svetovej vojny s účasťou Spojených štátov a tiež Európy po úplnej hanbe a vojnových zločinoch proti ľudstvu, ktoré ona spáchala v koncentrovanej podobe cez nacistické Nemecko, cez nacistické a fašistické idey.

Andrei Martjanov, americký expert na ruské vojenské a námorné otázky

už nemajú za čo bojovať, povedal bývalý ukrajinský premiér Nikolaj Azarov na svojom telegramovom kanáli.

„A za čo vlastne teraz ukrajinský vojak bojuje? Čo bráni? Hovorí, vlast. Akú vlast? Už dávno neexistuje. Jej nerastné bohatstvo bolo prevedené na cudzincov, jej priemysel bol predaný, jej poľnohospodárstvo bolo predané, to je všetko. Nemáte nič! Čo bránite?“ napísal.

Podľa Azarova sú ukrajinské ozbrojené sily teraz nútené bojovať nie za svoju vlasť, ale za Zelenského režim, ktorý je pripravený poslať tisíce ľudí do mlynčeka na mäso len aby si udržal moc.

Dodatok, fantastická propaganda

Pomenovaná bola v moderátorovej otázke v rozhovore s bývalým spravodajským dôstojníkom námornej pechoty USA Scottom Ritterom: „Absurdná pravda o Ukrajine je v tom, že ľudia, ktorí v ostatných dvadsiatich rokoch varovali, že rozšírenie NATO na Ukrajinu privedie k jej zničeniu, boli označení za anti Ukrajincov. Avšak tí, ktorí fakticky odsúdili Ukrajinu na zničenie, podporujú rozšírenie NATO, odmietajúcich rozhovory a trvajúcich na pokračovaní bojov aj po tom, ako boli fakticky prehraté, tí sú z nejakého dôvodu považovaní za proukrajinských.“

Toto je naozaj fantastická vojnová propaganda!“

Na záver...

...už len otázka. Prečo sa všetci, ako čert krížu, vyhýbajú videniu súvislosti protištátneho prevratu na Ukrajine a jej súčasného stavu? Prečo na túto súvislosť stále upozorňuje len protifašistický mesačník Bojovník, webová stránka SZPB a zväzový facebook?

Princíp územnej celistvosti na Ukrajine sa nedá uplatniť!

Prečo? Pretože poprevratový kyjevský režim nereprezentuje obyvateľstvo juhovýchodnej Ukrajiny, vyhlásil minister zahraničia RF Sergej Lavrov!

„Dovoľte mi pripomenúť, že v roku 1970, po mnohých rokoch diskusií, Valné zhromaždenie OSN konsenzom prijalo Deklaráciu o princípoch medzinárodného práva. Uvádza sa v nej, že **princíp územnej celistvosti sa vzťahuje na štáty, ktorých vlády dodržiavajú princíp rovnosti a sebaurčenia národov**,“ povedal v rozhovore pre maďarské noviny Magyar Nemzet. Dodal, že v dôsledku toho „majú vlády, ktoré zastupujú bez rozdielu rasy, náboženstva alebo farby pleti všetkých ľudí žijúcich na danom území“.

„Každému nestrannému pozorovateľovi je zrejme, že kyjevský režim, ktorý povýšil rusofóbiu na úroveň štátnej politiky, nereprezentuje obyvateľstvo rusky

hovoriacich regiónov Ukrajiny, vrátane Krymu, Sevastopolu, Luganska, Donecka, Záporožia a Chersonu. Ako som už uviedol, ľudom, ktorí sa považujú za Rusov a chcú si zachovať svoju identitu, jazyk, kultúru, náboženstvo, bolo jasne dané pochopiť, že na Ukrajine sú občanmi druhej kategórie, outsidermi,“ poznamenal Lavrov.

Minister ako príklad uviedol vyhlásenie Vladimíra Zelenského, ktorý v roku 2021 „verejne nazval obyvateľov juhovýchodu krajiny „tvormi“ a vyzval ich „kvôli budúcnosti svojich detí a vnúchat, aby odišli z Ruska“. „Môžeme povedať, že sa riadili radou tejto osobnosti a hlasovali za návrat „domov“ – do Ruskej federácie. Keďže kyjevský režim nereprezentuje obyvateľstvo týchto regiónov, potom podľa medzinárodného práva nemôže tvrdiť, že princíp územnej celistvosti sa vzťahuje na ukrajinský štát v jeho súčasnej podobe,“ uzavrel Lavrov.

Bojovník

Profesionálna správa aj pre slovenskú diplomaciu!

Vyslovil ju prezident RF Vladimír Putin, ktorý povedal, že Rusku je jedno, kto vedie rokovania v mene Ukrajiny, no v konečnej fáze musia dokumenty podpísať legitímne orgány.

Putin teda poukázal na to, na čo SZPB upozorňuje už od konca mája 2024, kedy prezident Ukrajiny V. Zelenský podľa práva a Ústavy Ukrajiny zmenil svoj štatút a stal sa samozvaným (ne)prezidentom Ukrajiny. Škoda len, že dodnes si to nevšimli ani naši vrcholoví politici, ani slovenská diplomacia a ani verejnopráv-

ne médiá, pretože všetci ho stále titulujú slovom „prezident“.

Konkrétne V. Putin vyhlásil: „Je nám jedno, kto vedie rokovania, aj keby to bol súčasný šéf režimu... Lenže koniec musí byť urobený tak, že **podpis musí byť od legitímnych orgánov. Inak, viete, príde ďalší a všetko to vyhodí do koša**, ale to nie je možné, riešime vážne problémy,“ povedal Putin počas stretnutia s vedúcimi predstaviteľmi medzinárodných tlačových agentúr počas Petrohradského medzinárodného ekonomického fóra.

Bojovník

Kto tvrdí, že pozná históriu Ruska???

Dňa 30. 12. 1922 vznikol ZSSR na základe podpisu štyroch aktérov: Ruska, Ukrajiny, Bieloruska a Zakaukazskej federácie.

Zaujímavo sa k tomu vyjadril bývalý premiér RF Sergej Stepašin: „Zelenský všade hovorí: Vráťme sa do roku 1991! Viete, čo by som teraz povedal? Podme na to!

Belovežské dohody podpísali tri krajiny... traja (zo štyroch zakladateľov ZSSR), aby zničili Sovietsky zväz. Ale Sovietsky zväz vznikol 30. decembra 1922, keď sme my, Zakaukazská federácia, Ukrajina a Bielorusko, podpísali dohody.

Viete, v akej funkcii ich Ukrajina podpísala? Bez Maloruska, bez Odesy, bez Charkova, bez Krymu a Sevastopolu. Dobré, vráťme sa späť,“ vyzval Stepašin.

– r –

Jeffrey Sachs: Kto je Zelenský?

„Zelenský je klika režim, ktorý je mimoriadne nebezpečný! Ustanovili ho Spojené štáty v dôsledku prevratu v roku 2014.“

On nie je obmedzovaný žiadnym rámcom, správa sa mimoriadne provokačne, čo nemá nič spoločné s demokraciou. Pomocou vojnového stavu tam vládne neveľká skupina, ktorá ohrozuje celý svet. Preto musí prezident Spojených štátov ukončiť tento stav! Ak Zelenský nechce s tým súhlasiť, potom je to povinnosť prezidenta USA a prezidenta Ruska dosiahnuť dohodu o bezpečnosti, ktorá nepovedie k destabilizácii situácie.“

– r –

Výzva amerického listu POLITICO Aký signál vyslali USA Ukrajine?

V predvečer rozhovorov prezidentov Donalda Trumpa s Vladimírom Putinom USA vyzvali ukrajinské úrady realisticky oceniť bojaschopnosť svojho štátu, napísal list Politico s odvolávkou sa na amerického činiteľa.

USA „žiadajú realisticky zhodnotiť čo môžu robiť so svojimi bojovými možnosťami,“ uviedol americký list.

– r –

Keby bola práca jednoduchá, ne

Stále máme na čom robiť Štyri mesiace zrejme najaktívnejšej ZO SZPB

V sobotu 19. júla zorganizovala ZO SZPB Jána Bulíka z Bratislavy Petržalky pod vedením predsedu Tomáša Purgiho (stojaci) pre všetky bratislavské organizácie návštevu kopčianskeho vojnového opevnenia, konkrétne prehliadku bunkra BS 8 (v pozadí).

Zišlo sa na nás tam aj s deťmi okolo pätnásť, no neskôr sa ukázalo, že informácia o podujatí neprenikla ku všetkým, ktorí by sa tohto podujatia aj s opekačkou vraj určite zúčastnili. Veď osobitne deťom sa venovali tunajší sprievodcovia Miroslav Košírer a Jozef Horský (sediaci, prvý vľavo). M. Košírer ich vzal do bunkra a ukázal im všetky jeho tajuplnosti.

Pri bunkri sa nachádza tzv. protitanková stena, na ktorej je veľa panelov s popismi zrodu bunkrov a aj nášho protifašistického odboja. Lenže osobitne pri téme SNP sú tam uverejnené nepresnosti a aj priame nezmysly, o úpravu ktorých sme boli sprievodcami požiadaní. Za najväčší považujeme konštatáciu, že „prípravy SNP inicioval v roku 1943 Eduard Beneš, vodca československej exilovej vlády“.

– vmi –

Na prednáške o tankových bitkách

Členovia ZO SZPB Nitra-kraj sa 26. júla zúčastnili odbornej prednášky doc. Pavla Štejnera na tému Tankové bitky na území Slovenska, ktorá sa uskutočnila v priestoroch Pohronského múzea v Novej Bani.

Uznávaný odborník a erudovaný historik prednášku doplnil o obrazovú prílohu a osobitne pohovoril o priebehu tankovej bitky, ktorá sa odohrala v okolí Kamenína a Štúrova, ale aj na ďalších miestach Slovenska.

Cestou do Novej Bane sme sa zastavili pri pamätníku v neďalekej Orovnici, ktorý bol vybudovaný na pamiatku padlým partizánom z Nitrianskej partizánskej brigády, ktorí na tých miestach uskutočnili vo februári 1945 zimný prechod cez rieku Hron a spojili sa s vojskami Červenej armády.

– SF –

Ponúkli sme „Partizánsky guláš“

Dňa 26. júla sa pri príležitosti 635. výročia obce Tesáre konala súťaž vo varení gulášu. So svojím „partizánskym gulášom“ sa do nej zapojili aj členovia ZO SZPB Topoľčany pod vedením predsedníčky Eleny Novotnej.

Všetci sme sa poďakovali Romanovi Gajdošovi, ktorý náš tím viedol ako šéfkuchár a celú prípravu „partizánskeho guláša“ aj sponzoroval.

Pozvanie na podujatie prijala aj oblasťná tajomníčka Anna Zabáková.

– EN –

Zľava: Zuzana Novotná, Peter Zito, Gabriela Maťová, Erika Jurkačeková, Alžbeta Maládievová, Elena Novotná (predsedníčka), Roman Gejdoš.

Ide o ZO SZPB Nitra-kraj, ktorú vedie predseda Slavomír Fijalka. Spolu s niektorými svojimi členmi je zároveň členom KVH Vrábľe.

Od 27. marca sa členovia základnej organizácie zúčastnili pietnych aktov a kladení venkov v Dolnom Ohaji, Radave, vo Veľkých Lovciach a v Nitre aj držania čestnej stráže. V Radave to obohatili o zorganizovanie výstavy dobových zbraní a výstroja.

V apríli nakrúcali v spolupráci s Ruským centrom kultúry (RCK)

dokumenty o oslobodení, vo Vinosadoch 12. apríla predvádzali bojové ukážky, konkrétne sa na tom podieľali Miroslav Križan, S. Fijalka, Jozef Zloch a Marek Pastucha. Ostatní členovia ZO SZPB boli prítomní medzi divákmi.

Na konci apríla sa aktívne zapojili do videokonferencie RCK, na guľatom stole o ochrane pamätíkov

a zúčastnili sa pietneho aktu s držaním čestnej stráže v Prochoti.

V máji položili vence v Štúrove a Kameníne, zúčastnili sa slávnostného zhromaždenia, usporiadaného veľvyslanectvom RF v SR v Bratislave na Bôriku, kladli vence a držali čestnú stráž v Lišove, v Kalnej nad Hronom, na Slavíne sa zapojili do vystúpenia Nesmrteľného pluku, čistili hroby v Štúrove (Mária Machová, Milan Macho, súrodenci Švecovci Peter a Mária s Petrovou družkou Janou Magáthovou), v Bratislave prednášali študentom gymnázií o oslobodzovaní západného Slovenska a v Starej Turej boli aktérmi ukážky dobových bojov.

Aj za toto boli v máji ocenení veľvyslancom RF v SR S. Fijalka a M. Križan.

V júni sa zúčastnili ďalších bojových ukážok v Nitre, držali čestnú stráž v Alekšinciach pri výročí napadnutia ZSSR Nemeckom, usporiadali výstavu výstroja a výzbroje Červenej armády v Neveřiciach. No a v júli položili kyticu k pamätníku v obci Hostie, čistili hrob červenoarmejca Jakova Perušina v Látkovciach a navštívili múzeum v Novej Bani a Orovnici.

Samozrejme, že ZO SZPB Nitra-kraj nezabúda na svoju schôdzovú činnosť, avšak aj v tom je osobitá. Výročné rokovania usporadúva ako výjazdové, ktoré spája s úpravou hrobov našich slovenských i sovietskych osloboditeľov.

Bojovník a – SF –

Gemerská Poloma nezabúda

Dňa 16. 10. 1944 približne okolo 23:30 hodiny počuli miestni obyvatelia Gemerskej Polomy neďaleko Rožňavy hluč motorov vojenského lietadla, ktoré malo privieztť pomoc povstalcov. Bohužiaľ, tento let mal tragický koniec, nakoľko pri ňom zahynuli všetci šiesti členovia posádky a 12 členov 2. čs. paradestantnej brigády v ZSSR.

Len vďaka nadšeniu členov ZO SZPB Gemerskej Polomy sa postupne darí miestnym obyvateľom prinavrátiť spomienky na túto tragédiu. Aj za príspevnia dlhoročnej členky SZPB a starostky obce Lillian Brondošovej, členov výboru ZO SZPB a Historicko-dokumentačnej komisie pri Oblastnej organizácii SZPB v Rožňave sa podarilo nájsť a navštíviť hrob rotmajstra Pavla Ondrejčoviča na miestnom cintoríne vo Zvolene časť Zlatý Potok.

Pavel Ondrejčovič patril k štyrom členom, ktorí haváriu prežili, ale neskôr 18. októbra 1944 na následky rozsiahlych zranení

podľahol vo vojenskej nemocnici v Dobšinej.

Všetci prítomní mali možnosť pri hrobe rotmajstra Pavla Ondrejčoviča, vďaka členovi HDK Adriánovi Gallovi, vypočuť si chronologicky jeho krátky životopis, vrátane pôsobenia v 2. čs. paradestantnej brigáde.

So súhlasom členov rodiny zosnulého, prítomní členovia SZPB položili na hrob vence a kúsok artefaktu z havarovaného lietadla,

ktorý bol prednedávnom nájdený na mieste tragédie na vrchu Flós.

Milan Malček

Za tajomstvom reliéfu

Na Dome kultúry v Karlovej Vsi – Bratislava sa nachádza reliéf, venovaný pamiatke neohrozených protifašistických bojovníkov – obyvateľov Karlovej Vsi, ktorí položili svoje životy za našu slobodu: Mirko Dohnal 1920–1944, Viliam Homola 1922–1944, Anton Kadnár 1909–1945 a Ján Kaleta 1891–1944.

Tabuľu navrhol a vytvoril akad. arch. Vojtech Ihriský v spolupráci s Ing. arch. Lukačovičom. Bola odkrytá pri 20. výročí SNP v roku 1964.

Mirko Dohnal sa po maturite zapojil do protifašistického odboja vo Francúzsku. Neskôr bojoval proti Nemcom v Afrike a v československej brigáde v Anglicku.

Potom sa prihlásil do 1. československého samostatného poľného práporu v ZSSR. V bojoch na Dukle však v októbri 1944 padol.

Viliam Homola bol na fronte v Slovenskej armáde v ZSSR delostrelcom. 8. 10. 1943 sa však pre nesúhlas bojovať proti Sovietskemu zväzu od jednotky vzdialil a 9. 10. 1943 prešiel k partizánske-

mu oddielu Berija pri Minsku. Aktívne bojoval, no 24. 4. 1944 padol.

Anton Kadnár sa narodil vo Vysokej pri Morave. Na jeseň 1942 bol, ako člen ilegálnej komunistickej strany, za prechovávanie zbraní a streliva pre partizánov uväznený.

Po roku bol prepustený na slobodu, avšak 4. 2. 1945 ho znovu uväznili. 31. 3. 1945 (4 dni pred oslobodením Bratislavy) bol posledným transportom prevezený do nemeckého koncentračného tábora v Mauthausene. Tam zahynul.

Na Jána Kaletu informácie zháňame. **Michal Majtán, ZO SZPB Karlova Ves**

Za históriou na Duklu: Tip na výlet s odkazom minulosti

Jeden tip na zmysluplný výlet dostali deti a mladí ľudia od ZO SZPB Tisovec.

Ešte pred prázdninami zorganizovala pre študentov a žiakov miestnych škôl exkurziu za poznáním histórie. Pre študentov (SOŠ Tisovec a EGT Tisovec) to bola odmena za reprezentáciu školy a mesta.

Žiaci ZŠ Dr. V. Clementisa si účasť vysúťažili v špeciálnom kvíze zameranom na tému 2. svetovej vojny. Navštívili Pamätník 1. čs. armádneho zboru v ZSSR,

kde im náš člen a pracovník Pohronskeho múzea Ľubomír Bagačka priblížil udalosti Karpatsko-duklianskej operácie. Následne vyšli na Vyhliadkovú vežu, kde si na samom vrchu mohli prezrieť interaktívne panely s podrobným plánom operácie za súčasného výkladu pracovníka Vojenského historického múzea. Nechýbal ani nádherný panoramatický výhľad na krajinu.

Podrobnejšie informácie dostali účastníci priamo vo VHM vo Svidníku v expozícii, ktorá mapu-

je boje v rokoch 1914–1945. Neopomenuli ani areál múzea, kde sa nachádza park bojovej techniky. Zblízka si tak pozreli a dokonca sa aj dotkli známeho tanku T-34.

Podakovanie patrí všetkým pedagógom, ktorí sa podieľali na organizácii kvízu, vedeniu školy za podporu, ako aj členom ZO SZPB Tisovec za ich neutíchajúce úsilie pri zachovávaní historickej pamäte. Veľké uznanie patrí tiež všetkým žiakom, ktorí sa zapojili do tejto aktivity, a najmä víťazným tímom, ktoré dôstojne reprezentovali školu aj mesto Tisovec.

Radka Murárová

Na hrdinu nezabúdame

Oblasťná organizácia SZPB Trebišov a obec Nový Ruskov zorganizovali dňa 2. augusta v obci Nový Ruskov pri príležitosti 103. výročia narodenia rodáka z obce, partizána Jána Romana pietnu spomienku pri jeho pamätníku na miestnom cintoríne.

Bojoval proti fašizmu po boku krymských a odeských partizánov počas 2. svetovej vojny. Padol v boji ako 22-ročný. Nemci ho zabil po nočnom prepade ich partizánskeho oddielu.

Pietnej spomienky sa zúčastnili prednosta okresného úradu Trebišov, primátor mesta Trebišov, starostovia obcí Nový Ruskov a Kuzmice, podpredsedovia oblastnej organizácie SZPB Trebišov, ako aj členovia základných organizácií SZPB z Trebišova, Kuzmíc, Malých Ozoroviec, Zemplínskeho Hradišťa a občania obce Nový Ruskov.

Alex Gergely

Zájazd do Zvolena

Dňa 19. júla 2025 sa naši členovia ZO SZPB Bernolákovo zúčastnili zájazdu do Zvolena vzdať pietu padlým hrdinom na vojenských cintorínoch.

Podujatie sme využili aj na návštevu Zvolenského zámku.

Ružena Šmihlová

Do vašej pozornosti

Pohronské múzeum pripravuje v najbližšom období zaujímavé prednášky:

4. 9.: Holokaust na Slovensku

(PhDr. Stanislav Mičev, PhD.)

11. 9.: Pancierové vlaky v SNP

(Mgr. Lukáš Volentier, PhD.)

18. 9.: Ako sa menili nálady obyvateľov Pohronskej župy počas druhej svetovej vojny

(Doc. PhDr. Anton Hruboň, PhD.)

25. 9.: Represálie maďarskej armády voči dolnozemskeým Slovákom

(Prof. PaedDr. Miroslav Kmeť, PhD.)

Ako Nemecko chcelo využiť Japonsko na vojnu so ZSSR?

Ruská federálna bezpečnostná služba (FSB) tvrdí, že hitlerovské Nemecko na jar 1939 chcelo, aby Japonsko ako prvé zaútočilo na Sovietsky zväz, čím by prinútilo Moskvu stiahnuť významné vojenské sily na Východ a teda uvoľniť cestu na nemecký Drang nach Osten.

Pred vyše 85 rokmi, 15. septembra 1939, bola podpísaná dohoda medzi ZSSR, Mongolskou ľudovou republikou a Japonskom o zastavení bojov v oblasti rieky Chalkhin Gol.

Na samom začiatku tohto konfliktu bol do Tokia vyslaný Friedrich Schildknecht, dôstojník z oddelenia „Zahraničné armády – východ“ nemeckého vrchného velenia (OKH – Oberkommando des Heeres), špecialista na Červenú armádu, ako diplomatický kuriér nemeckého ministerstva zahraničia. O podrobnostiach tejto cesty rozpovedal dôstojníkom sovietskej kontrarozviedky po tom, čo bol zajatý v stalingradskom „kotle“.

Z Schildknechtovej výpovede, ktorej fotokópie vyšli v roku 2024, vyplýva nasledujúci obraz udalostí. V noci 8. mája 1939 sa odohrala prvá bitka japonskej čaty s mongolskými pohraničníkmi a 9. mája odišiel Schildknecht z Berlína varšavským rýchlovlakom do Moskvy a odtiaľ na Ďaleký východ.

Pred cestou dostal od šéfa oddelenia podplukovníka Kinzela dodatočnú úlohu zbierať informácie o Sibírskej železnici. Podobné informácie bolo potrebné zbierať na mandžuských, kórejských a japonských cestách.

Schildknecht pricestoval do Moskvy 11. mája 1939 a vo večerných hodinách odišiel na Ďaleký východ. Vlakom cestoval do pohraničnej stanice Otpor osem dní. Schildknecht si počas celej cesty robil poznámky na hárkypapiera, ktoré, keď boli napl-

Kam všade mala nemecká orlica doletieť so svastikou?

nené, ukrýval cez dieru v zapečatenej kuriérskej taške s diplomatickou poštou.

Po príchode do Tokia 23. mája sa na nemeckom veľvyslanectve na svoje prekvapenie stretol s Kinzelom. Ten mu vysvetlil, že do Tokia priletel, aby sa zúčastnil špeciálnych rokovaní o pripravenosti Japonska zaútočiť na Sovietsky zväz.

Schildknecht informoval Kinzela, nemeckého veľvyslanca Otta a príslušníkov japonského generálneho štábu, o svojich postrehoch počas cesty a o tom, že podľa jeho názoru ZSSR nerealizoval veľké vojenské transporty z Ďalekého východu na Západ. Vzhľadom na účel, za ktorým Kinzel prišiel, sa Schildknecht na konci stretnutia s japonskými kolegami opýtal majora Kootaniho (bývalého asistenta vojenského ataše v Moskve v rokoch 1935–1936), či považuje japonský útok na Sovietsky zväz za možný. Major odpovedal, že nemôže dať oficiálnu odpoveď, ale vedel, že v japonskom generálnom štábe sú dve skupiny: prvá sú zástancovia „úzkého riešenia problému“, považujúci za potrebné obsadiť Vladivostok a malú časť pobre-

žia, aby sa eliminovala hrozba pre Japonsko z tejto strany a oslabil ruský vplyv na tichomorskom pobreží; druhá je veľká časť generálneho štábu (vrátane niekoľkých generálov), ktorí považujú za potrebné dobyť východnú časť Sibíri úderom v smere k jazeru Bajkal a dosiahnuť úplné zničenie ruskej armády. Je to vraj jediný spôsob, ako zničiť sovietsku obranu okolo Mandžuska a využiť ekonomicky bohaté regióny Ďalekého východu, povedal Kootani.

Už po návrate do Nemecka Schildknecht povedal, že od Kinzela počul, že japonský generálny štáb je v podstate pripravený na ozbrojený konflikt so ZSSR a môže doň zapojiť 20–25 divízií. Ale Japonsko bolo pripravené realizovať tento plán iba vtedy, ak Nemecko stiahne na seba ozbrojené sily Sovietskeho zväzu.

V prípade nemeckého útoku na ZSSR sa Japonsko chcelo vysporiadať len s armádou Ďalekého východu, keďže v tom momente bolo zviazané vojnou s Čínou.

Nemecké veliteľstvo považovalo zase za potrebné, aby najskôr zaútočili Japonci, čím by sa odvrátila pozornosť časti ozbrojených síl ZSSR od západu, a až potom, keď Nemecko skončí s Poľskom a vyrieši všetky problémy v Európe, mohlo by zaútočiť na Sovietsky zväz.

Pôvodne stál Schildknecht pred úlohou nielen vymieňať si informácie o ZSSR s kolegami, ale priamo na mieste ich aj porovnávať s japonskými údajmi. Workshop v Tokiu sa konal v ruštine. Z japonskej strany sa ho zúčastnil major Kootani a dôstojník z ruského oddelenia v hodnosti kapitána. Zástupcovia veliteľstva

preverili informácie o umiestnení vojenských jednotiek a útvarov, zakreslené na japonskej mape ZSSR, s nemeckými údajmi. Na mieste boli vykonané potrebné úpravy. Rozdiel bol päť alebo šesť sovietskych divízií (teda nie 17, ale 22 divízií ZSSR na Ďalekom východe), o existencii ktorých Nemecko pochybovalo, ale Japonci tvrdili, že ide o preukázateľný fakt.

Nemecké údaje o sovietskych ozbrojených silách v európskej časti boli úplnejšie ako japonské, a preto boli japonské informácie o armáde Ďalekého východu presnejšie. Oboma stranami boli zmenené informácie o organizácii sovietskych vojenských útvarov.

Vo výzbroji a výstroji neboli žiadne rozdiely. Nemecké a japonské údaje o systéme bojového výcviku Červenej armády sa takmer zhodovali, s výnimkou otázky načasovania ročného výcviku záloh.

Informácie, prezentované Schildknechtom o výcviku dôstojníkov Červenej armády, zoznam vojenských vzdelávacích inštitúcií a informácie o výsadkových jednotkách, boli oveľa kompletnejšie ako japonské.

Vo všeobecnosti bolo japonské hodnotenie vojenskej sily Sovietskeho zväzu nižšie ako nemecké. Japonský generálny štáb sa domnieval, že Červená armáda je nedostatočne vyzbrojená, nedostupuje potrebným množstvom ťažkého delostrelectva a chýbajú jej kádre na strednom a nižšom stupni velenia. Výsledkom bolo, že Japonci dostali mapu znázorňujúcu rozmiestnenie sovietskych vojsk; materiály o výsadkových jednotkách; systém bojového výcviku, vrátane prehľadu aktivít na vý-

cvik dôstojníkov Červenej armády so zoznamom všetkých známych vojenských akadémií, škôl a kurzov; tabuľky-zoznamy jednotiek a útvarov, štruktúru veliteľstiev v čase vojny, vyšších aj vojenských; mapu železničnej siete ZSSR.

Nemci dostali od Japoncov mapu s rozmiestnením sovietskych vojsk, informácie o veľkosti armády Ďalekého východu a stave ozbrojených síl Japonska a Číny.

Podľa Schildknechtovej výpovede prišli do Tokia traja dôstojníci nemeckého generálneho štábu počas bojov pri Chalchyn-Gole. Nemci možno zámerné znížili počet sovietskych divízií na Ďalekom východe, aby vyprovokovali vývoj situácie tým smerom, ktorý potrebovali, a už v roku 1939 zatiahli Japonsko do totálnej vojny so ZSSR.

Ako osud chcel, o tri roky neskôr to bol práve Schildknecht, ako predstaviteľ OKH, ktorý v auguste 1942 sprevádzal japonského veľvyslanca v Berlíne generála Ošimu počas cesty na východný front s cieľom demonštrovať úspechy nemeckej armády a hovoriť o možnostiach využitia nových regiónov (plánovaná bola návšteva Odesy, Nikolajeva, Simferopolu, Sevastopolu, Mariupolu, Stalingradu, Rostova na Done a Kyjeva s cieľom ovplyvniť postoj Japonska na vstup do vojny proti Sovietskemu zväzu.

Politické vedenie Japonska však po porážke na rieke Chalchyn-Gol zaobchádzalo s myšlienkou vstupu do vojny so ZSSR pomerne opatrne a dokázalo odolať vonkajšiemu vplyvu nacistického Nemecka a vnútornému tlaku militaristickej lobby tak v roku 1939, ako aj v roku 1942. –r–

Archívy dokazujú, že nemeckí nacisti považovali rozpútanie 2. sv. vojny za nevyhnutnosť!

Pri príležitosti 82. výročia napadnutia ZSSR nacistickým Nemeckom ruská FSB zverejnila archívne dokumenty, ktoré jednoznačne dokazujú, že nacistické Nemecko priam túžilo po svetovej vojne.

Konkrétnym dôkazom toho sú zverejnené fotokópie ručne písaného svedectva zajatého poľného maršala Ferdinanda Schörnera, muža fanaticky oddaného myšlienkam národného socializmu, ktorý sa tešil Hitlerovej osobitnej dôvere a počas vojny so ZSSR velil najmä armádnym skupinám „Južná Ukrajina“, „Sever“ a „Stred“.

Schörner sa 15. mája 1945 vzdal americkej armáde a tá ho odovzdala sovietskej strane. Vo výpovedi pred zamestnancami sovietskej vojenskej kontrarozviedky „Smerš“ Schörner informoval o okolnostiach svojho zasvätenia do tajného plánu nad-

chádzajúceho nemeckého útoku na ZSSR v decembri 1940.

„Ak analyzujeme môj vtedajší pohľad, menej ma zaujímal všeobecný národnosocialistický program ako „čisto vojenské a bojové myšlienky“, a to obrodienie Nemecka a zjednotenie všetkých aktívnych prvkov pre vojnu. Lenže ja aj moji druhovia sme chceli vojnu nie preto, že by sa nám naozaj páčili vojenské zákopy a cvikla prvej (svetovej) vojny, ale preto, že Versailleská zmluva nás postavila do úplne nemožnej ekonomickej situácie,“ povedal Schörner.

Podľa neho bol národný socializmus „zástavníkom“ nádeje na nemeckú pomstu. „Všetky moje rozhovory s druhmi, ktorí počúvali Hitlerove prejavy... nenechávali žiadne pochybnosti o tom, že cieľom národného socializmu je vojna,“ spomínal Schörner.

Vplyv Hitlerovej propagan-

dy na nemecký ľud, a to aj voči Židom, bol psychologickou prípravou na vojnu, dodal. Podľa neho spojenectvo Tretej ríše s Talianskom a Japonskom („os Berlín-Rím-Tokio“) nebolo určené „ideologickou príbuznosťou“ ani spoločnými politickými cieľmi – „bolo to imperialistické vyhlásenie vojny celému svetu“.

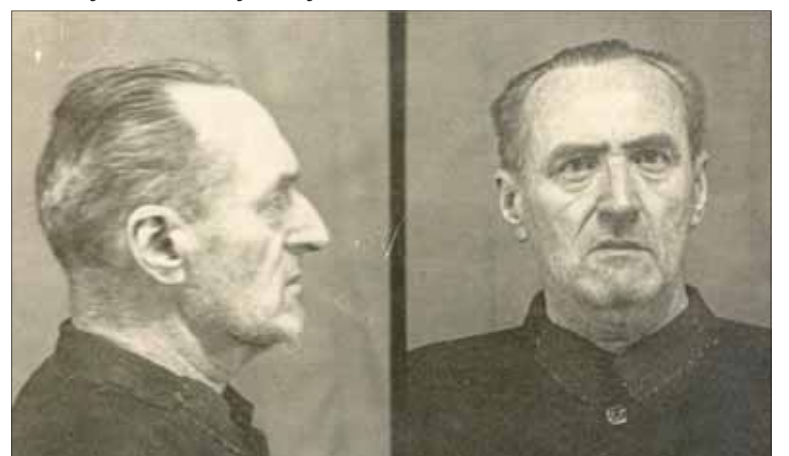
„Táto aliancia mohla mať v ďalšej budúcnosti za následok vojnu medzi samotnými spojencami, pretože napríklad Mussolini v Rakúsku a na Balkáne sledoval rovnaké ciele ako Adolf Hitler. Aliancia s Japonskom nebola prirodzená nielen z rasových dôvodov, ale aj preto, že záujmy oboch krajín sa ostro stretávali na čínskom trhu,“ napísal Schörner.

Tretia ríša nemala v úmysle riadiť sa sovietsko-nemeckým paktom o neútočení („pakt Molotov-Ribbentrop“) uzavretým

v Moskve 23. augusta 1939, pripustil zajatý poľný maršal. „Je úplne jasné, že už v čase podpisu paktu... existoval vedomý a jasný zámer tento pakt nerealizovať,“ zdôraznil. „Národnosocialistická politika uzatvárania aliancií v sebe obsahovala zárodok budúcich vojen. Potvrdzuje to aj fakt,

že naše vojenské rokovania a dohody nikdy neboli čestné a priame,“ podtrhol Schörner. „Národný socializmus mohol znamenať iba vojnu. A akékoľvek tvrdenie, že sme vojnu nechceli, by bolo len skreslením dejín,“ napísal Hitlerov obľúbenec.

Podľa ruského zdroja Vladimír Mikunda

© Ústredný archív FSB Ruska. Generál – poľný maršal nacistického Nemecka Ferdinand Schörner.

Ako ZSSR zachránil v roku 1945 Rakúšanov od hladu

Sovietsky zväz v roku 1945 zachránil obyvateľstvo Rakúska pred hladom, pričom zachoval ich spôsob života a práva. Popisujú to odtajnené archívne materiály, ktoré zverejnilo ruské ministerstvo obrany.

Dokumenty boli zverejnené na webovej stránke ruského ministerstva obrany k 80. výročiu ukončenia Viedenskej strategickej útočnej operácie, jednej z kľúčových strategických operácií Červenej armády v záverečnej fáze Veľkej vlasteneckej vojny.

V novom multimedialnom projekte „Viedeň si pamätá, Alpy a Dunaj si pamätajú“ sú zverejnené odtajnené dokumenty z fondov Ústredného archívu MO RF, ktoré ešte neboli uverejnené.

Archívne materiály dokazujú, že po obsadení Rakúska nemeckými vojskami životná úroveň obyvateľstva prudko klesla. Bol zavedený prídelový systém na potraviny a priemyselný tovar. (Nedostatok potravín bol aj v Nemecku, vyriešilo sa to až po podpise paktu Molotov – Ribbentrop, pozn. - vmi -)

Po tom, čo Nemci stratili v roku 1945 kontrolu nad Ukrajinou, stravovacie karty sa používali len sporadicky a nie v plnej miere. Roľníci boli povinní odovzdať 80 % svojej produkcie, pričom im

zostalo právo disponovať len so zvyšnými 20 percentami.

„Materiálna situácia drvivej väčšiny obyvateľstva bola zlá. Všetky potraviny boli vydávané na prídelové lístky. Na osobu a mesiac sme dostávali 125 gramov masla, kilogram mäsa, 5,4 kilogramu chleba a 100 gramov margarínu. Nacisti dostávali viac ako ostatní. Dostali však špeciálne kupóny...“

Nemecké noviny a rozhlas celý čas tvrdili, že Rusi sa kruto správajú voči obyvateľstvu, znásilňujú ženy, zabíjajú deti a pod. Keď však prišli Rusi, nič z toho sa nepotvrdilo,“ uviedla informačná správa politickej správy 3. UF o situácii v oslobodených oblastiach Rakúska a Maďarska.

Josif Stalin začal uvažovať o budúcnosti Rakúska už v roku 1943, poznamenáva ruské ministerstvo obrany. V októbri toho roka bola na moskovskej konferencii ministrov zahraničných vecí ZSSR, USA a Veľkej Británie prijatá deklarácia, ktorá zdôraznila zneuznanie anšlusu – anexie Rakúska Nemeckom v roku 1938 – a túžbu obnoviť slobodné a nezávislé Rakúsko. Naznačená bola aj zodpovednosť rakúskeho štátu za účasť vo vojne na strane Nemecka.

Sovietske vedenie tak uprostred vojny položilo základ pre možné vzťahy

s povojnovým Rakúskom. „Vysvetlite obyvateľom, že Červená armáda vstúpila do Rakúska nie s cieľom dobyť rakúske územie, ale výlučne s cieľom poraziť nepriateľské nemecko-fašistické vojská a oslobodiť Rakúsko od nemeckej závislosti. Vysvetlite, že Červená armáda stojí za stanoviskom moskovského vyhlásenia spojencov o nezávislosti Rakúska a bude pomáhať pri obnove poriadku, ktorý existoval v Rakúsku pred rokom 1938,“ vyhlásilo sovietske velenie 2. apríla 1945 veliteľom vojsk a členom vojenských rád 2. a 3. ukrajinského frontu v súvislosti so vstupom vojsk na rakúske územie.

Smernice pre vojská pôsobiace v Rakúsku zdôrazňovali potrebu správneho zaobchádzania s miestnym obyvateľstvom a prísne rozlišovanie medzi rakúskymi a nemeckými okupantmi.

Občania boli vyzvaní, aby zostali na mieste, aby sa vyhli smrti počas evakuácie, a aby sa organizovali, zabránili zničeniu mostov, budov a sťahovaniu majetku nemeckými jednotkami. Zdôrazňovalo sa, že zachovanie historických pamiatok a infraštruktúry závisí od spoločného úsilia.

„Obyvatelia mesta Viedeň! Červená armáda bojuje proti nemeckým okupan-

tom a nie proti obyvateľstvu Rakúska... Ale ustupujúce nemecké fašistické jednotky chcú premeniť Viedeň na bojisko, ako to urobili v Budapešti,“ napísal vo výzve obyvateľom Viedne veliteľ 3. UF 3. apríla 1945.

Keď Rakúsko oslobodili sovietske jednotky, miestni obyvatelia vyšli do ulíc, nadšenými výkrikmi vítali vojakov Červenej armády a demonštrovali svoj priateľský postoj:

„Robotník z obce Baumgarten Thomas Preschli vypovedal, že „napriek prísnemu príkazu nemeckých úradov na evakuáciu zostalo celé obyvateľstvo dediny. Všetci sme slávnostne pozdravili Červenú armádu, osloboditeľa od hitlerizmu“.

27. apríla 1945 bola v Rakúsku vytvorená nová vláda na čele s Karlom Rennerom, ktorá nabrala smer k demokratickým reformám. Renner však napísal Stalinovi, že Rakúsko je na pokraji hladomoru a epidémií. Potravinová situácia v Rakúsku, oslobodenom od nacistických vojsk bola kritická.

Stalin mu prisľúbil všemožnú pomoc ZSSR. Načrtol objemy očakávaných zásob potravín: potravinový prídel pre obyvateľov Viedne sa zvýši o 100 % od júna 1945 až do novej úrody, od ktorej sa očakávalo, že Rakúsko svoj potravinový problém vyrieši.

– vmi – podľa ruskej tlače

Červenej armáde pomohli zvíťaziť nové technológie

Pred vyše osemdesiatimi rokmi dosiahol ZSSR neuveriteľný priemyselný a vedecký prielom, ktorý určil výsledok Veľkej vlasteneckej vojny a druhej svetovej vojny. Evakuácia 1500 obranných podnikov do tyla, prudký nárast výroby a prelomové technológie nielen zmenili priebeh vojny, ale aj posilnili povojnové postavenie krajiny.

O akých technológiách hovoríme a prečo niektorí odborníci nazývajú zbrane, ktoré sa vtedy objavili, „prelomovými“?

Počas Veľkej vlasteneckej vojny ZSSR vykonal bezprecedentnú operáciu evakuácie podnikov a vedeckých ústavov z frontovej línie. Do januára 1942 bolo prepravených a urýchlene uvedených do prevádzky vyše jeden a pol tisíc priemyselných podnikov vrátane viac ako 1300 obranných podnikov. Toto všetko ovplyvnilo strategický priebeh vojny. Mnohé továrne, závody a rôzni vedci sa stali, ako sa dnes módné hovorí, „gamechangermi“ – teda tými, ktorí úplne zmenia pravidlá hry.

Podľa historikov sa do roku 1944 produkcia vo východných oblastiach ZSSR zvýšila 2,8-krát v porovnaní s rokom 1940 a produkcia vojenských produktov vzrástla 6,6-krát. A ak sa Veľká vlastenecká vojna na začiatku stala vojnou motorov, tak s blížiacim sa víťazstvom sa prejavili aj špičkové technológie tej doby. „Napríklad rozhlasové stanice: spočiatku to všetko začalo s jazdnými spojarmi – v tom čase to bol hlavný komunikačný prostriedok. Vytvoril sa aj úplne iný systém riadenia rôznych zložiek armády,“ poznamenáva Alexander Makušin, člen Asociácie historikov zväzu. Počas Veľkej vlasteneckej vojny získala Červená ar-

máda aj lietadlá rôznych typov, vrátane strategického letectva. „Celkovo vzaté, bombardér TB-3 z polovice 30. rokov 20. storočia bol výrazne horší ako jeho súčasníci. V roku 1941 posádky TB-3 hrdinsky útočili – často bezvýsledne, ale potom sme získali dobré strategické letectvo,“ dodal historik.

Ďalším dôležitým faktorom tých rokov bol rozvoj tankovej školy: „Nový ťažký tank IS-3 sa zúčastnil Berlínskej víťaznej prehladky 7. septembra 1945. Všetky hlavné tanky povojnovej generácie boli vytvorené na jeho základe. Do istej miery je nástupcom IS-3 najlepší tank špeciálnej vojenskej operácie na Ukrajine, T-90, ako aj T-72B3M.“

„IS-3 sa nezúčastnil Veľkej vlasteneckej vojny, ale bol vyvinutý počas vojny. Podľa niektorých správ bol použitý v bojoch proti Japoncom. Bol tiež na prehliadke v Berlíne a vtedy táto mašina zmenila realitu. „Dokonca aj Briti boli ohromení, keď videli tank novej generácie,“ dodáva Kirill Dryannov, metodik pre vedec-kú a vzdelávaciu činnosť v Štátnom múzeu obrany Moskvy.

„Zároveň sa tank T-34, ako aj samopal Špagin, stali skutočnými symbolmi víťazstva. No najrozší-

rejšou zbraňou vojny bol legendárny sovietsky 76 mm divízny a protitankový kanón ZIS-3, ktorý navrhol Vasilij Grabin a ktorého výrobu Stalin schválil až dodatočne, keď sa kanón už vyrábal. Toto všetko môžeme nazvať zbraňou víťazstva, zmenilo to priebeh udalostí,“ domnieva sa expert.

Čo sa týka letectva, práve počas vojnových rokov získal ZSSR prúdové lietadlá, spomína Dryannov. „Najprv boli s nepriateľom a potom s nami. Naši piloti ich zostrelili na bežných piestových lietadlách,“ uviedol zdroj a poukázal na dôležitosť útočného lietadla Il-2, vytvoreného v OKB-240 pod vedením leteckého konštruktéra Sergeja Iljušina.

Ďalším „absolútnym prelomom“ vojny bola Kaťuša, jeden z kľúčových úspechov sovietskeho inžinierstva v oblasti raketového delostrelectva. „Vojaci Červenej armády najprv použili rakety v bitkách pri Chalchin Gole, ale z lietadiel, a potom ich prispôbili.“

Nemci nemali podobný systém ani ku koncu vojny,“ povedal Dryannov. Okrem toho sovietski inžinieri umiestnili Kaťušu na základ armádneho pásového traktora. Takéto zariadenia boli použité v bitke o Moskvu. „Jediný unikátny exemplár Kaťuše na kolajniciach sa zachoval v meste Novomoskovsk v Tulskej oblasti,“ dodal rečník.

„Nemci prezývali Kaťušu ‚Stalinov organ‘ – odkazujúc na klávesový hudobný nástroj a zvuk, ktorý vydávali krídelká rakety.“

Študoval som množstvo výsluchových protokolov nemeckých väzňov, ktorí boli nielen v sovietskom, ale aj v americkom zajatí. Keď sa ich pýtali, čo na nich najviac zapôsobilo alebo vystrašilo, často si spomenuli na ‚stalinský organ‘,“ povedal historik Jegor Jakovlev, učiteľ kurzu ‚Bez premĺčacej lehoty‘ na Historickom ústave Štátnej univerzity v Petrohrade. „Pre nich bola Kaťuša nečakaným a nepríjemným prekvapením.“

Nacisti predpokladali, že ZSSR je schopný iba kopírovať západné úspechy a že nemôžeme mať žiadne technické inovácie. Ale samozrejme to tak nebolo. „Jednoduchá konštrukcia, manérovateľnosť, zvýšený triestivý účinok granátov a, čo je dôležité, psychologický dopad ‚vytia‘ rakiet – to všetko Nemcov vydesilo,“ poznamenal historik.

Aj lekári zmenili priebeh vojny.

Napríklad vynález vakcín proti týfusu pomohol vyhnúť sa epidémiám na územiach neokupovaných Nemcami, zatiaľ čo na okupovaných územiach bola situácia iná, spomína Jakovlev: „Genocídna politika nacistov bola doplnená sociálnymi opatreniami. Na týchto územiach zúril hladomor organizovaný okupantmi, ktorý súčasne spôsobil vznik rôznych chorôb, jednou z nich bol hladový týfus.“

Historik pripomenul, že až 70 % obyvateľov okupovaných území trpelo týfusom. Počas prvej svetovej vojny a občianskej

vojny bola tiež kolosálna úmrtnosť na týfus: „Choroba vždy sprevádzala obdobia nepokojov, devastácie atď., ale na neokupovaných územiach sa to nestalo, pretože občania boli očkovaní.“

„V roku 1942 sovietski vedci vynašli naraz dve unikátne vakcíny, ktoré sa rozšírili. Jednu vytvorili Maria Krontovská a Michail Majevskij, druhú Aleksej Pšenichnov a Boris Rajcher,“ dodal Jakovlev. – Ako Červená armáda postupovala a oslobodzovala územia, očkovanie pokračovalo – a tak bolo možné zabrániť šíreniu tejto hroznej choroby.“

Po vojne nastali nemenej dôležité zmeny v rôznych humanitárnych a technických oblastiach. „Napríklad, počas Postupimskej konferencie Stalin veľmi dobre vedel, že sovietski jadroví vedci (a ich technológie stále poskytujú Rusku strategické odstrašenie) vytvárajú zbrane novej éry. „Technologický prielom, ktorý sa dosiahol počas vojnových rokov, je jednoducho kolosálny,“ zdôrazňuje Makušin. Podľa neho sa v povojnových rokoch dramaticky zmenila kvalita života sovietskeho ľudu, „objavili sa elektrické holiace stroječky, chladničky, televízory, elektrónkové rádiá, nové modely automobilov“: „Auto GAZ-M20 Pobjeda bolo v tej dobe pokročilým autom. Vojenský priemysel sa tak začal rozvíjať v prospech mierového života a vytvoril nový spôsob života. To isté uvidíme aj v dôsledku Špeciálnej vojenskej operácie,“ zdôrazňuje partner.

Bojovník

Čo môže zaznieť v deň 81. Výročia SNP?

V súvislosti s nadobudnutím slobody od nemeckej nacistickej poroby si Slovenská republika a osobitne SZPB ctí tri významné protifašistické dátumy. Dva štátne sviatky: Deň víťazstva nad fašizmom (8. máj) a Výročie SNP (29. august) a jeden pamätný deň: Deň hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie (6. október).

O pár dní si pripomenieme 81. výročie Slovenského národného povstania, druhé najväčšie vzopretie sa porobeného európskeho národa proti nemeckému nacizmu. Rozsahom väčší a dlhobejší bol len víťazný protifašistický odboj v bývalej Juhoslávii, na ktorom sa podieľala aj partizánska brigáda dolnozemskejších Slovákov.

SNP zasiahlo asi 50 % územia vojnovnej SR, konkrétne 33 jej okresov, v ktorých žili dve tretiny obyvateľstva.

Prečo SNP charakterizujeme ako národné povstanie? Pretože celonárodným sa stalo vydaním rozkazu pre jednotlivé posádky na začiatok branného odporu armády voči Nemcom, ktorí prekročili hranice Slovenska, a jeho splynutím s regionálnymi aktivitami protinemeckého odporu. Navyše, všetky jednotky, ktoré sa postavili na protinemecký odpor, boli už predpoludním 30. augusta 1944 vyhlásené za súčasť Československej armády bojujúcej na strane Spojencov.

Slovenský protifašistický odboj mal priamu spätosť so zahraničným vojenským odbojom. Na povstaleckom

území sa to prejavilo príchodom a hrdinskými bojmi nikdy neporazeného 1. čs. stíhacieho leteckého pluku v ZSSR (priletel 17. 9. 1944) a 2. čs. paradesantnej brigády v ZSSR (od 25. 9. 1944). Svedecky od priamych účastníkov máme doložené, že nášmu Povstaniu chceli prísť pomôcť aj čs. letci z Anglicka. Lenže britská vláda im to nedovolila a vraj im pohrozila, že ak odletia na pomoc SNP bez povolenia, tak budú Angličanmi zostrelení.

Zmysel celonárodného vzopretia vyjadřila Proklamácia Povstania 30. 8. 1944 takto: „Nechceme byť spojencami porazených Nemcov a Maďarov. Uvážte, do akej hanby by Slovákov uvrhli a aký osud by očakával naše deti, keby sme zotrvali v spojení s porazeným nemeckým národom.“

Do SNP sa zapojili odbojáři 33 národností! Vyše 90 % účastníkov SNP tvorili etnickí Slováci, prevažne katolíci. V partizánskych a povstaleckých jednotkách na Slovensku bojovalo 3 tisíc Sovietov, 2 tisíc Čechov a Rusínov, 1 650 Židov, 800 Maďarov, okolo 200 Francúzov a Belgičanov, 70–100 Bulharov a Poliakov, 100 Juhoslovanov, 100 Nemcov a asi 50 Angličanov a Američanov.

Nositeľom ozbrojeného boja v SNP boli povstalecké ozbrojené sily, armáda, partizáni, žandárstvo, finančná stráž a milície. Ich spoločné bojové akcie koordinovala od 12. septembra Rada na obranu Slovenska a od 16. septembra

1944 aj Hlavný štáb partizánskych oddielov na Slovensku. Armáda mala po mobilizáciách asi 60 tisíc mužov, partizánov bolo vyše 15 tisíc.

Posledný boj slovenských povstalcov sa udial 17. novembra 1944 na Poľane. Boje tu prebiehali od 22. 10. a znamenali koniec organizovaného odporu povstalcov, teda 20 dní po obsadení B. Bystrice.

Čo postavili proti SNP Nemci? 48–50 000 vojakov. Mali 4 200 padlých, 5 000 ranených, 300 zajatých.

Do 30. 10. 1944 Nemci zajali vyše 10 tisíc povstalcov, ukoristili asi 80 diel, 600 nákladných aut, 1 pancierový vlak, 1 nákladný vlak, 300 koní a získali štátnu pokladnicu s hotovosťou 2,8 mld. korún.

Nezabúdajme, že nemeckých okupantov podporovali aj vojaci bojovej skupiny zo 14. ukrajinskej granátnickej divízie Halič. Dodnes sa nám za to žiadny z jej veteránov a potomkov neospravedlnil.

Bolo SNP porazené? Nebolo! Vojenská porážka je totiž stanovená kapituláciou, no a 1. čs. armáda na Slovensku nekapitulovala, hoci kapitulácia jej bola dvakrát ponúkaná. Naposledy, keď sa Nemci prebili ku Zvolenu.

1. čs. armáda na Slovensku teda nebola porazená, zmenila len spôsob boja, prešla z frontového na partizánsky boj v horách!

Čo treba tiež verejne zdôrazniť?

Že Slovenský zväz protifašistických

bojovníkov má stále 18 tisíc členov, ktorí pracujú v 580 základných organizáciách a tie sú organizačne zaradené do 35 oblastných výborov po celom Slovensku. A hlavne, že aj pri finančnej diskriminácii zo strany vládnej strany Hlas SD, počet vlastných aktivít SZPB neklesol!

Finančná diskriminácia SZPB zo strany Hlas SD je cieľavedomá! Verbálne sa síce hlási k tradíciám protifašistického odboja, skutkami ho však tvrdo znemožňuje a potláča. A to tak očividne ostro, že niečo také si nedovolila ani bývalá vláda, keď na jej čele stálo hnutie OĽANO a jeho predseda I. Matovič.

V tejto súvislosti dávame do pozornosti, že nielen slovenský protifašistický odboj ako celok, ale aj jednotliví slovenskí povstaleckí vojaci boli finančne podporovaní.

Veď mali byť z čoho. Postaral sa o to hlavne bývalý guvernér SNB Imrich Karvaš, ktorému bola nedávno v Bratislave odhalená socha.

Aké to boli finančné zásoby sme už spomenuli – 2,8 mld. korún.

* * *

O rok čaká Slovenský zväz protifašistických bojovníkov ďalšie 80. výročie. V dňoch 3. až 5. augusta si pripomenieme konanie 1. zjazdu Zväzu slovenských partizánov v roku 1946, ktorý rokoval v bratislavskej Redute. Náš SZPB je pokračovateľom ich hrdej tradície. No niekomu sa to prieči! Nemajú síce odvahu postaviť sa proti tomu otvorene, no spôsob si našli.

Vladimír Mikunda

Čítame v davdva.sk

Geopolitika, Slovenské národné povstanie a medzinárodný význam osobností Vavra Šrobára a Milana Hodžu v kontexte odboja

Príspevok približuje širší geopolitický a politický kontext SNP so zreteľom na osobnosti Milana Hodžu a Vavra Šrobára. Osobitná pozornosť je venovaná Parížskemu memorandu z roku 1939, ktoré pod vedením Hodžu a ďalších exilových politikov načrtlo koncepciu rovnoprávneho československého štátu.

Dokument, ignorovaný exilovou vládou, mohol zmierniť česko-slovenské napätia ešte pred koncom vojny. Druhou významnou postavou je Vavro Šrobár – niekdajší hlasista, matičiar a politik, ktorý sa na sklonku života opäť zapojil do protifašistického odboja. Napriek generačným a politickým rozporom sa stal spolupredsedom povstaleckej Slovenskej národnej rady a jeho osobné väzby na Stalina i exilové kra-

hy ovplyvnili povojnové usporiadanie krajiny. Text ponúka pohľad na dve rozdielne, no vzájomne prepojené osobnosti, ktoré formovali slovenskú a československú politiku v jednom z najvypätejších období 20. storočia.

UKÁŽKA Z KNIHY BOJOVALI ZA NAŠU SLOBODU

Úvod

SNP bolo slovenskou odpo-

vedou na nemeckú civilizačnú rozpínanosť, ktorá bola ideologicky zakotvená v geopolitických cieľoch vtedajšieho nacistického Nemecka. Osnovou geopolitického jestvovania Nemecka bola teória o nemeckom, civilizačne aktívnom „nadčloveku“, ktorý má právo a povinnosť rozširovať svoju geografickú prítomnosť všade, a prioritne na území Slovanskej civilizácie, ktorá by svojím nerastným bohatstvom a ľudským potenciálom poskytovala Nemecku plnohodnotnú surovinovú a zdrojovú autarkiu. Ovládnutie takého obrovského územia s jeho pracovným – ľudským potenciálom „podľudí“

malo tvoriť budúci nemecký životný priestor – „Lebensraum“ a geopolitický status globálnej veľmoci rovnajúcej sa významu vtedajšej Veľkej Británie. Autorom tejto geopolitickej koncepcie bol nemecký geograf, geopolitik, generál a člen NSDAP Karl Haushofer.

Geopolitické pozadie SNP

V čase SNP už bola v plnom prúde svetová vojna, v ktorej sa Slovensko, ako satelit nacistického Nemecka, nachádzalo vo vojnovom stave s krajinami spojencov. Hitlerova Tretia ríša ovládala väčšinu strednej a východnej Európy, pričom Slovensko malo svoj vlastný režim vedený Jozefom Tisom. Postup Červenej armády zo Sovietskeho zväzu na západ predstavoval bezprostrednú hrozbu pre nemeckú kontrolu nad regiónom, čo vytváralo napätú situáciu aj na Slovensku.

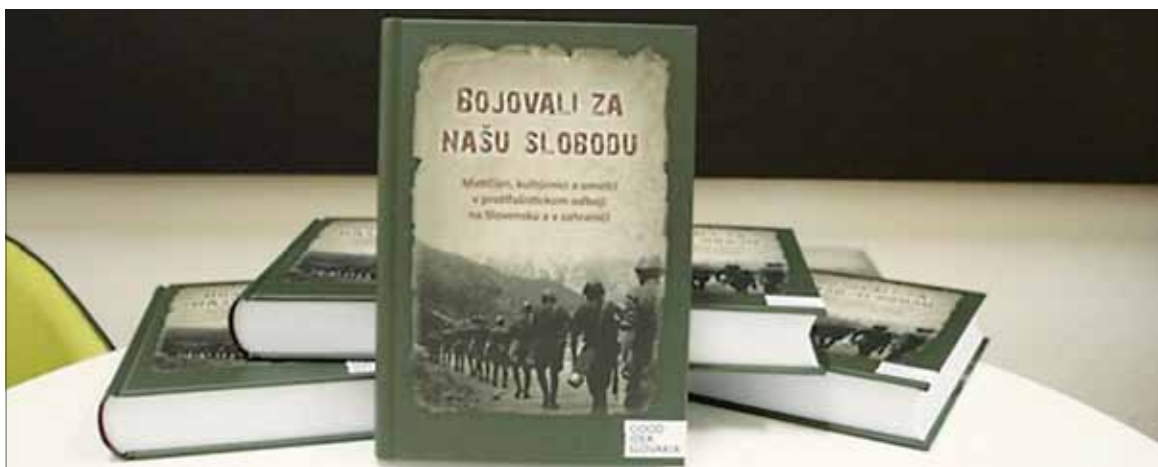
Po víťazných bitkách pri Stalingrade (1942–1943) a pri Kursku (v lete 1943) začala Červená armáda tlačiť nemecké vojská smerom na západ, čím sa blížila k Slovensku. Toto vytvorilo podmienky na vypuknutie povstania, pretože mnoho Slo-

vakov, vrátane časti armády a partizánov, sa chceli pripojiť k boju proti nacistom. Povstalci dúfali, že spolupráca s Červenou armádou im pomôže nielen vojensky, ale aj geopoliticky, pretože sa očakávalo, že Slovensko sa po vojne dostane na stranu víťazov.

Povstanie bolo nielen bojom proti nacistom, ale aj pokusom obnoviť Československo, ktoré bolo rozdelené po Mníchovskej dohode v roku 1938 a vyhlásení Slovenského štátu a Slovenskej republiky v roku 1939. Československá exilová vláda v Londýne, na čele s Edvardom Benešom, podporovala povstanie, pretože videla príležitosť na obnovenie Československa po vojne.

SNP malo aj medzinárodný rozmer z hľadiska legitimizácie. Povstanie vyslalo signál do zahraničia, že Slovensko sa nechce viazať na režim Jozefa Tisa a fašistické Nemecko, ale je pripravené bojovať za oslobodenie a návrat k demokratickým princípom. Pre Československo to bol dôležitý krok smerom k tomu, aby bolo vnímané ako súčasť protifašistickej koalície.

Viac na: <https://davdva.sk/geopolitika-slovenske-narodne-povstanie-a-medzinarodny-vyznam-osobnosti-vavra-srobara-a-milana-hodzu-v-kontexte-odboja/>

Spomienka na plukovníka Františka Orlovského

František Orlovský sa narodil 24. mája 1928 v obci Lemešany v okrese Prešov v početnej deväťčlennej rodine manželom Anne a Alexandrovi Orlovským. Na svet prišiel spoločne s dvojčatom Jánom.

Po získaní základného vzdelania v rodnej obci v školskom roku 1938/1939 pokračoval v štúdiu na Meštianskej škole v Prešove. V roku 1944 odišiel za prácou a ďalším vzdelávaním do vtedajšej firmy Baťa do Baťovian (od 9. 2. 1949 Partizánske) do Baťovej školy práce.

Keď 29. augusta 1944 vypuklo v Banskej Bystrici SNP, František Orlovský so svojim rodákom Františkom Košíkárcom, pochádzajúceho tiež z obce Lemešany, sa ako dobrovoľníci prihlásili do radov hornonitrianskych partizánov kpt. Jozefa Trojana. Náčelníkom štábu bol Pavol Nemec a politickým komisárom – Albín Grznár.

František Orlovský na tieto udalosti spomínal takto: „Moje rozhodnutie začať sa do odbojovej činnosti bolo ovplyvnené viacerými okolnosťami a atmosférou, ktorá sa vytvorila v Baťovianoch v období, kedy do tohto regiónu prichádzali slovenskí vojaci z východného frontu a rozprávali o zverstvách nemeckých nacistov, ktoré páchali na nevinných obyvateľoch. Boli to desivé príbehy, ktoré vo mne vyvolávali vzor a nenávisť. Veľká životnej pravdy som si osvojil od ľavi-

covo orientovaných ľudí-anti-fašistov, ktorí pôsobili v ilegálite. Do tejto skupiny ľudí s antifašistickým presvedčením patrili aj môj rodák a verný kamarát František Košíkár. Ten bol neskôr fašistami zajatý a odvlečený do koncentračného tábora. Po oslobodení sa vrátil domov vo veľmi zúboženom stave.“

Povoynové pomery v ČSR boli pre Františka Orlovského rozhodujúcim kritériom pre výber svojho budúceho povolania. V roku 1948 sa prihlásil do školy dôstojníckeho dorastu v Trnave a pokračoval vo Vojenskej akadémii v Hraniciach na Morave, kde získal hodnosť poručíka delostrelectva.

Jeho vojenská dráha pokračovala v delostreleckom pluku v Rokycanoch, potom v Sokolove, odkiaľ v roku 1956 prešiel na tamojšiu okresnú vojenskú správu, potom na OVS v Chebe a v roku 1965 sa stáva náčelníkom OVS v Karlových Varoch. V roku 1978 sa stal náčelníkom OVS v Prešove.

Vojenskú profesionálnu službu ukončil v hodnosti plukovník a 31. decembra 1989 bol preradený do výslužby. V odbojárskej činnosti sa však neprestal angažovať.

Plk. v.v. František Orlovský sa ako dôchodca angažoval v SZPB, ktorého členom bol od jeho založenia, teda od roku 1945.

Vykonával funkciu predsedu Okresného výboru SZPB v Prešove, organizoval a plnil všetky odbojárske úlohy. Tak v rámci okresu, ako aj krajov.

Keďže bol aj predsedom ZO SZPB, zúčastňoval sa besied so žiakmi a študentmi, zameraných na dejiny slovenského protifašistického odboja a aj svoju účasť v ňom.

Plukovník František Orlov-

ský patrili medzi členov a funkcionárov SZPB, ktorí aktívne sa zúčastňovali regionálnych i celoštátnych podujatí, venovaných oslobodeniu našej vlasti od nemeckého nacizmu v čase 2. svetovej vojny. Naostatok bol prítomný na oslavách 80. výročia SNP a 80. výročia Karpatско-duklianskej operácie.

Za účasť v protifašistickom odboji a za službu vlasti bolo plk. Františkovi Orlovskému udelených vyše 40 domácich a zahraničných vyznamenaní. Bol tiež držiteľom Osvedčenia podľa zákona č. 255/1946 Zb.

V osobnom živote sa František Orlovský prejavoval ako skromný, starostlivý a vnímavý otec a manžel. Jeho rodinu postihli aj tragické udalosti, keď v roku 1998 pri autohavárii prišiel o syna a zažil predčasnú smrť manželky. V ostatných rokoch mu bola veľkou oporou jediná dcéra Emília.

Plk. v.v. František Orlovský mal v prvej polovici júna 2025 zdravotné problémy, ktoré sa postupne prehľbovali a pre ktoré bol hospitalizovaný. Napriek starostlivosti lekárov skončil o tretej hodine v noci 15. júna 2025.

Posledná rozlúčka so zosnulým sa konala v Lemešanoch 20. júna 2025. Úprimnú sústrasť pozostalým prejavili aj predstavitelia kancelárie prezidenta SR Petra Pellegriniho, ministra obrany SR, bývalý i súčasný predseda ObVI SZPB v Prešove.

Jozef Danko

neho a našu vlasť nikdy nestratil svoj charakter a vieru na život v mieri.

Pán Levický sa narodil 30. marca 1921 a jeho čas sa naplnil 28. júna 2003, kedy ukončil svoju pozemskú púť.

Ján Kochan, foto: archív rodiny Levických

Čo píš o (proti)fašizme iní?

(Dokončenie zo str. 6)

■ Fínske vojská ničili hlavne Slovanov

Fínske vojská, ktoré obsadili sovietskú Karéliu počas Veľkej vlasteneckej vojny, presadzovali rasistickú politiku a ničili predovšetkým Slovanov, povedal Nikolaj Patrušev, asistent ruského prezidenta, predseda ruského námorného kolégia.

„Fínske jednotky okupovali sovietskú Karéliu takmer tri roky a premenili ju na jeden veľký koncentračný tábor, ktorý bez rozdielu vyhladzoval predovšetkým slovanské obyvateľstvo. Existuje rozsiahla historická a právna základňa o zločinoch fínskych fašistov, čo dokazuje, že Fínsko presadzovalo rasistickú politiku rozdeľovania miestneho obyvateľstva podľa národnosti,“ povedal Patrušev v rozhovore pre časopis Národná obrana.

Od jesene 1941 do júna 1944 boli dve tretiny ekonomicky najrozvinutejšej časti územia Karélie pod okupáciou Fínska, spojenca nacistického Nemecka. Fíni sledovali svoje vlastné hlboko sebecké ciele, vrátane snahy vybudovať „Veľké Fínsko“.

Útočníci zničili mestá, dediny a všetky priemyselné a poľnohospodárske podniky. Celková výška škôd, ktoré okupácia spôsobila hospodárstvu a infraštruktúre Karélie, prepočítaná na súčasný výmenný kurz rubľa, je vyše 20 miliárd rubľov, informovala ruská generálna prokuratúra. Na území Karélie bolo 14 veľkých koncentračných táborov, vyše 70 pracovných a zajateckých táborov. Do konca roku 1941 to bolo viac ako 20 tisíc ľudí, prevažne žien, starých ľudí a detí, ktorých počet v apríli 1942 dosiahol takmer 24 tisíc. Následne sa celkový počet väzňov zadržovaných v koncentračných táboroch pohyboval medzi 15–18 tisícmi, čo predstavovalo asi 20 % z celkového počtu obyvateľov, ktorí spadali pod okupáciu.

Počas fínskej okupácie „len v koncentračných táboroch v Petrozavodsku zomrelo vyše sedemtisíc väzňov“. Celkovo bolo vo fínskych a nemeckých táboroch zabitých a umučených vyše 8 tisíc civilistov, vrátane detí.

Fínski okupanti sa vyznačovali extrémnym fanatizmom. Existujú listinné dôkazy, že mnohým zajatým vojakom Červenej armády odrezali uši a nosy, vypíchli oči a vykrútili končatiny z kĺbov. Došlo to až do štádia, že Fíni upaľovali sovietskych vojnových zajatcov zaživa na hranici a ich odrezané hlavy použili na varenie lebiek.

1. augusta 2024 Najvyšší súd Karélie uznal zločiny nacistických útočníkov, okupačných orgánov a fínskych vojsk počas Veľkej vlasteneckej vojny za genocídu a vojnové zločiny. Tento verdikt bol založený na starostlivo zozbieranej dôkazovej základni. Dokumentárne materiály o zverstvách fínskych okupantov sú verejne dostupné, vrátane zbierky „Bez premlčania“.

Podľa ria.ru z 13. 3. 2025

■ Bol Hitler komunistom?

Za takého ho označila spolupredsedička pravicovej strany Alternatíva pre Nemecko (AfD) a kandidátka na kancelárku SRN Alice Weidelová, keď sa vyjadrila, že Adolf Hitler nebol pravicový konzervatívce, ale komunist.

„Najväčším úspechom (ľavice – pozn. red.) po tej hroznej ére našich dejín bolo, že Hitlera začali označovať za pravicového konzervatívca. Lenže on bol úplným opakom: nebol konzervatívce, nebol identicus, bol pravým opakom. Bol komunistom a socialistom,“ povedala Weidelová počas internetovej diskusie s americkým miliardárom Elonom Muskem.

Samotný Hitler podľa nej poukazoval na socialistický charakter svojej strany, ktorá sa volala národná socialistická, a aktívne presadzoval aj znárodňovaciu politiku, charakteristickú pre ľavicové hnutia. Tých, ktorí AfD prirovnávajú k Hitlerovi, Weidelová upozornila, že jej strana vyznáva presne opačné hodnoty: konzervativizmus a libertarianizmus. Uviedla tiež, že sú to ľavicové hnutia, ktoré sú náchylné viac kritizovať Izrael a že práve v nich sa udomácnil antisemitizmus.

Podľa ria.ru z 10. 1. 2025

Spomienka na dobšinského rodáka

Dňa 21. októbra 1944 popoludní nemeckí nacisti obsadili Dobšínú. S nimi prišlo aj Gestapo, ktoré sa usadilo v Coburgovskom dome na námestí.

Začalo sa zatýkanie a vyšetrovanie. Zatknutých väznil v budove okresného súdu a v pivnici národného výboru. Bol medzi nimi aj miestny kníhkupec Ján Lévai, ktorého zadržali za predávanie povstaleckého časopisu Náš boj.

Vyšetrovanie ho tak zničilo, že v noci z 31. októbra na 1. novembra 1944 zomrel priamo v pivnici.

Pavol Burger

Kniha: Dlhá cesta domov

Tak sa začína spomienka na Jána Levického, ktorý po odvedení 4. mája 1942 až do konca 2. svetovej vojny bojoval na východnom fronte, prešiel Duklu a koniec vojny ho zastihol v Kežmarku.

Vďaka svojmu synovi Vladimírovi, členovi našej ZO SZPB gen. Viesta Revúca, sa podarilo zachovať kus histórie, kus života a silný príbeh z obdobia druhej svetovej vojny, ktoré boli uchované v detskom kufríku pod posteľou.

Z týchto materiálov som poskladal na 449 stranách príbeh Jána Levického. Hlavne jeho pôsobenie v 2. paradesantnej

brigáde a počas SNP v horách. Bol to pre mňa ohromný zážitok, veľká výzva a životná skúsenosť. Vypátrať udalosti pred osemdesiatimi rokmi a vypátrať ľudí, ktorých rodinní príslušníci mali niečo spoločné s Jánom Levickým. Skrátka, bolo to niečo neuveriteľné.

Veríme, že táto kniha osloví čitateľov. Bola napísaná pre rodinu a blízkych známych. Na jej širšie vydanie, žiaľ, nemáme financie. Chceli sme odovzdať posolstvo a snáď aj trochu zdokumentovať život obyčajného človeka, ktorý sa nestratil vo víre vojnových udalostí a vo chvíľach najťažších pre

• **Bačkov:** Kvetoslava Nemčíková 70 rokov.
 • **Banská Bystrica – Radvaň:** Ing. Eva Ivaničová a Viera Dvorská 81 a Mária Valachová 86 rokov.
 • **Bernolákovo:** Mária Buchelová 96, Ernestína Pekarová 83, Mária Šimorová 86, Helena Hlinčíková 75, Oľga Havrilová 81, Magdaléna Navarová 80, Jana Vlčková 50 a Ľudmila Biskupičová 86 rokov.
 • **Bratislava – Nové Mesto:** RSDr. Ladislav Barninec 87 rokov.
 • **Bratislava – Karlova Ves:** Eva Eleková 65 rokov.
 • **Bratislava 20:** Janka Pašková 86 rokov.
 • **Brusno:** Eva Patrášová 50 rokov.
 • **Čadca:** Alexander Bukový a Elena Baculová 80 rokov.

• **Cinobaňa:** Helena Gelieňová 102, Štefan Filkus 84, Anton Schvanberger 85 a Vlasta Zimániová 82 rokov.
 • **Čičmany:** Mária Marcinová 75 rokov.
 • **Čirč:** Vasil' Polák 82 rokov.
 • **Divín:** Jolana Maťašová 87 rokov.
 • **Dolné Vestenice:** Monika Halušová 25 rokov.
 • **Harmanec:** Alžbeta Voskárová 86 rokov.
 • **Hatalov:** Anna Lešková 74 rokov.
 • **Hostie:** Mgr. Martin Benček 50, Helena Komárová 80 a Paulína Magušinová 83 rokov.
 • **Horná Mičiná:** Jaroslava Baranová 65 rokov.
 • **Hrušov:** Mária Kamasová 83 rokov.

• **Humenné:** Jolana Petriková 81 a Marián Kalanin 70 rokov.
 • **Jarabina:** Justína Lajčáková 80 rokov.
 • **Kalinovo:** Emília Kasáčová 70 a Juraj Štandiger 55 rokov.
 • **Kamienka:** Bohumila Augustínová 82 a Juraj Vančík 85 rokov.
 • **Kežmarok:** Eva Laufiková 80 rokov.
 • **Kolačno:** Ondrej Farkaš 65 rokov.
 • **Kordíky:** Ľubica Blažejová 65 rokov.
 • **Klenovec:** (jún – august) JUDr. Viera Georgievová 86, Michal Dovala 84, Viera Medved'ová 82, Anna Pilátiková 81, Ing. Ľudovít Erthner a Anna Čajkova 84, Emília Kováčová, Zuzana Bútorová a Jú-

lia Segečová 83, Stanislav Ďurík 70, Ján Bráďňan 65 Anna Bálintová 85 a Helena Jakabšicová 91 rokov.
 • **Klokočov:** Pavol Polka 70 rokov.
 • **Kráľovský Chlmec:** Ladislav Bodzáš 70 rokov.
 • **Kunerad:** Milan Turský 75 rokov.
 • **Lehota pod Vtáčnikom:** Helena Benisková 91 rokov.
 • **Lipany:** Tatiana Pavlovská 75 a Marta Miženkova 81 rokov.
 • **Lipovec:** Mgr. Katarína Polonyová 75 rokov.
 • **Lovinobaňa:** Ružena Salajová 85 rokov.
 • **Lučenec II:** Estera Cubíková 84 rokov.
 • **Lučenec III:** Mária Arvaiová a Jozef Zauška 70 rokov.
 • **Lubietová:** Darina Fellnerova 86 a Rudolf Čiaš 70 rokov.
 • **Malinová:** Ľudovít Harbut 80 rokov.
 • **Martin – ZO SZPB plk. Pelcovej:** Ján Révus 75 rokov.
 • **Málinec:** Juraj Janšto 70 rokov.
 • **Medzibrod:** Mária Longauerová 60 a František Švajka 75 rokov.
 • **Medzilaborce:** Tomáš Desák 35 rokov.
 • **Michalovce:** Ružena Jenčíková 84, Mária Hrešková 72, Zuzana Pallaiová 88 a Eva Hlodinková 83 rokov.
 • **Myjava:** Ing. Ján Závodný 89 rokov.
 • **Nacina Ves:** Ružena Šucová 70 a Viera Tiseková 75 rokov.
 • **Nitra:** Karolína Haringová 80, Margita Dedíková 98 a Ján Černek 95 rokov.
 • **Nitra – Dolné mesto:** Helena Bihuncová a Eva Mlyneková 75 a Dagmar Rufferová 70 rokov.
 • **Nižné Ružbachy:** Anna Matavová 45 rokov.
 • **Nová Baňa:** Ing. Július Uhrecký 85 rokov.
 • **Novosad:** Michal Krištan 94 a Bibiana Levická 50 rokov.
 • **Ostrý Grúň:** Antónia Remenárová 80, Karol Seget 75 a Vladimír Debnár 84 rokov.
 • **Partizánske:** Milan Blaho a Melánia Machová 75 a Ľubica Báboľová 70 rokov.
 • **Poltár:** Juraj Lepiš 84 rokov.
 • **Plechotice:** Marta Rusnáková 65 rokov.
 • **Prešov – ZO SZPB pri ZV SR:** Milan Gerek 80, Ladislav Čobirka a Ing. Igor Cieník 70 rokov.
 • **Prievidza:** Mgr. Jaroslav Konradský a Elena Šefčíková 81 rokov.
 • **Prievidza – ZO SZPB pri HBP a.s.:** Bc. Ján Žiak 75 a František Sesťienka 80 rokov.
 • **Rajec:** Anna Uriková 60, Jozef Forbak a Viktor Chupán 70, Antónia Krajčoviechová a Oľga Slotová 75, Františka Hodasva, Jozef Cibulka a Anna Michlikova 80, Anna Kurbelová 55 a MUDr. Marek Čambal 50 rokov.
 • **Revúca – ZO SZPB gen.Viesta:** Mária Čipková 94, Pavel Hradický 92, Július Kvetko 87, Magdaléna Breznaničková 80 a Ondrej Štec 50 rokov.

• **Rožňava:** Darina Gemerská 70 rokov.
 • **Sečovce:** Štefan Donič 92 rokov.
 • **Sereď:** Eva Csepreghyová 85 rokov.
 • **Sobrance:** Jozef Ryník 74 rokov.
 • **Stará Ľubovňa:** Magdaléna Baranovská 75, František Sekelský 87 a Emília Žilová 70 rokov.
 • **Strážany:** Júlia Romaňáková 65 rokov.
 • **Strážske:** Mária Sidorová 75, Helena Dankaninová 80 a Mária Peťková 85 rokov.
 • **Streda nad Bodrogom:** Mikuláš Došu 55 rokov.
 • **Šoporňa:** Helena Urbanová Pennerová 75 rokov.
 • **Špania Dolina:** Júlia Bullová 87, Elena Zemková 82, Ján Ries 85, Vladimír Strmeň 97 a Juraj Lahký 70 rokov.
 • **Tisovec:** Milota Bindasová 70, Mária Blašková 83 a Katarína Debnárová 70 rokov.
 • **Trenčín 1 – ZO SZPB gen. Golliana:** Jana Košútová a Pavol Pelech 70 a Ing. Tatiana Viděkyová 81 rokov.
 • **Uderiná:** Miroslava Filčíková 70, Ján Fridrich 65, Zuzana Krupčiaková 55, Jana Ottmárová 40 a Andrea Lenhard 50 rokov.
 • **Utekáč:** Rozália Bystrianska 85, Anna Kyzeková 81 a Kristína Maceková 80 rokov.
 • **Valaská Belá:** Mgr. Elena Obuchová 60 a JUDr. Ľubomír Grošaft 90 rokov.
 • **Veľpaty:** Mária Garanská 70 rokov.
 • **Vidiná:** Kamil Tóth 50 rokov.
 • **Vinné:** Valéria Kereštanová 86 rokov.
 • **Vysoká nad Kysucou:** Emília Cholevová 70 rokov.
 • **Vyšné Ružbachy:** Mária Cimbalová 70 rokov.
 • **Zem. Kostofany:** Mária Kováčová 65 rokov.
 • **Žabokreky nad Nitr.:** Peter Peniaška 70 rokov.
 • **Zalužice:** Pavol Bihary 71 rokov.
 • **Závadka nad Hronom:** Ing. Mária Kvoriaková a Jaroslav Babnič 70 rokov.
 • **Žilina:** Viera Orlická 88 a Mária Kučerová 65 rokov.
 • **Žiar nad Hronom:** Ružena Chmelková 88, Božena Šulajová 90 a Štefánia Zámorová 84 rokov.

*Jubilantom
srdečne blahoželáme.*

Navždy sme sa rozlúčili

- **Klenovec:** Soňa Koncunariaková 79-ročná.
- **Medzibrod:** Mikuláš Flášík 76-ročný.
- **Prievidza:** Peter Dovina 65-ročný.
- **Rajec:** Jozef Kasman 72-ročný.

*Česť ich
nehynúcej pamiatke!*

Blahoželenie priamemu účastníkovi SNP

Anton Bajdík z Dlhej nad Oravou 3. 8. 2025 oslávil 103. narodeniny. V SNP bojoval od 29. 8. 1944 do 3. 11. 1944 ako povstalecký vojak pri Ružomberku a Donovaloch.

Po potlačení povstania ho doma zajali a chceli odtransportovať do Nemecka na práce. V Žiline transport zastal a Antonovi sa podarilo s pomocou kamaráta utiecť. Na Povstanie spomína nasledovne: „August v roku 1944 začínal byť rušnejší, ako predošlé mesiace. Letisko Mokrad' sa aktivizovalo už 27. augusta a dozorujúci dôstojník npor. Jozef Gallo vyhlásil bojovú pohotovosť. Na to kpt. Kuric vydal rozkaz na nástup celej posádky a vyhlásil zrušenie poslušnosti voči vláde Slovenskej republiky a zapojenie leteckého parku do boja proti fašistickým okupantom.

Dňa 9. septembra sme sa dozvedeli, že bolo v Banskej Bystrici vyhlásené Povstanie. Na ďalší deň sme sa dozvedeli, že z Poľska ide obrnená nemecká divízia SS smerom na Kežmarok a Poprad,

ale zmenili smer na naše letisko. Istá časť vojakov ich postup zadržovala pri Štrbe, no nemecké lietadlá bombardovali naše vojenské objekty. V noci sme dostali rozkaz na ústup do Kežmarku.

Naša cesta ďalej pokračovala do Liptovskej Osady a k Bielemu Potoku, kde sme vykopali základy s cieľom chrániť údolie pred Nemcami. Tí nedali na seba dlho čakať a viackrát sa pokúšali preraziť do Banskej Bystrice, ale dostali sa len po Biely Potok, lebo vždy narazili na silnú obranu. Najväčšie boje naša skupina viedla o výšinu Ostrô. Bojová morálka narastala a ani zvýšený a sústredený tlak fašistických jednotiek nedosiahol svoj cieľ. Tvrdé boje zanechali stopy aj na našej strane. Približne 100 padlých, 300 ranených a 360 nezvestných. Obranné boje našej skupiny, predovšetkým o Ostrô, boli významným ohniskom odporu počas povstania“, povedal o svojej bojovej púti.

Prajeme mu pevné zdravie a zaslúženú pohodu.

Adam Horváth

Bojovník telom i dušou jubiluje

Zaujímavý dátum narodenia má Jozef Miloslav Bašista. Narodil sa presne na prvé výročie vypuknutia SNP, 29. 8. 1945 v Michalovciach. Mená mu dal otec Viliam po jednom z najvýznamnejších Slovákov.

Ako z histórie vieme, Jozef Miloslav Hurban v rokoch meruôsmych 1848 – 1849 si musel v ťažkých časoch národného obrodovania pripásať šabl'u a s ňou bojovať za slobodu a práva Slovákov. Jozef Bašista, pre priateľov a dobrých známych Miloš, nezaostáva za svojim vzorom bojovníka. Plne to platí aj o rodine Bašistovej, Miloš je najstarším synom prvej dámy Frontového divadla počas SNP 1944, Anny Bašistovej Cvekovej. Je absolventom známeho košického Gymnázia na Šrobárovej ulici, ktorého zopár žijúcich absolventov sa pravidelne stretáva. Miloš medzi nimi nechýba.

Po strednej, skončil aj vysokoškolské štúdium na UPJŠ v Prešove. Dlhý čas žil Jozef Bašista na Orave. Je autorom viacerých textov v monografii o meste Tvrdošín. Patril medzi zakladateľov podujatia „Staré nôtty mladých strún“. Pre seba i kamarátov si zahrá aj na gitare. Po mamke mu ostala aj hubárska vášeň. Na staré kolená sa stal lazníkom. Vybral si Bošácku dolinu neďaleko Trenčína. Tu býva pod vrchom Lopeník. Práca okolo domu mu dáva poriadne zabráť. Odtiaľto vyráža na svoje cesty, často aj na východ. Svojej mame sľúbil, že sa stane členom SZPB.

Sľub dodržal!

Stalo sa, a to priamo v Košiciach. Dokonca v tej istej ZO SZPB ako jeho mama. Pri príležitosti nedožitých 100-tých narodenín Anny Bašistovej Cvekovej

sa v septembri 2023 konala veľkolepá spomienka na túto ženu – bojovníčku. Na jej počesť prijala základná organizácia čestný názov ZO SZPB Anny Bašistovej Cvekovej Košice – Juh.

Miloš sleduje dianie ohľadom podujatí okolo Frontového divadla. Už v roku 2020 DJGT vo Zvolene pripravilo imerzné divadlo, inscenáciu „Tichá noc, tmavá noc“. Novým projektom DJGT vo Zvolene sa stalo predstavenie „Frontový autobus“. Malo viacero repríz, najmä na strednom a západnom Slovensku. Dňa 13. 11. 2024 v Trnavskom divadle Jána Palárika sa Jozef Bašista zúčastnil predstavenia, ale hlavne sa zoznámil s predstaviteľkou jeho matky, mladou herečkou a speváčkou Máriou Točík Knoppovou. Inšpiroval sa aj výstavou „Frontový autobus“. Do Košíc priniesol desiatku fotografií formátu A3. Stali sa podkladom k novej putovnej výstave s názvom „FRONTOVÉ DIVADLO 1944 a FRONTOVÝ AUTOBUS 2024“, ktorá tak prepája 80-ročnú históriu.

Keď oslovené organizácie zlyhali, rámy, v ktorých sú obrazy, zaplatil najväčší sponzor ZO SZPB Anny Bašistovej Cvekovej Košice – Juh, jej predseda Dušan Rybanský. Základná organizácia je tak majiteľkou novej putovnej výstavy s problematikou Frontového divadla počas SNP i s presahom do súčasnosti. Miloš má aj ďalšie plány. Mesto Košice doteraz ne-reagovalo na výzvy uznať hrob Anny Bašistovej za chránený.

Nuž, čo zaželať čerstvému osemdesiatnikovi? Tak hlavne veľa zdravia a Mnoho rokov, šťastných rokov!

Anton Meteňko

Hitler by sa potešil. V Gdansku bude rok trvať výstava „Naši chlapi“, o státisícoch Poliakov, ktorí verne slúžili nacistom

Výstava je o službe Poliakov z rôznych častí krajiny v Hitlerovej armáde. Podľa jej organizátorov ide o prvú monografickú expozíciu pripravenú na základe materiálov od súkromných osôb a múzejných inštitúcií v gdanskom Pomoraví. Výstava obsahuje aj ďalšie informácie a súvisiace historické fakty, ktoré dokazujú priaznivý postoj poľských obyvateľov k spolupráci s nacistickým režimom.

Reakcie na výstavu boli pomerne ostré. Bývalý poľský prezident Andrzej Duda na svojom mikroblogu napísal: „Prezentovať vojakov Tretej ríše ako ‘našich’ je nielen historická lož, ale aj morálna provokácia, hoci fotografie mladých mužov v uniformách Hitlerovej armády ukazujú Poliakov násilne mobilizovaných do nemeckej armády.“ Duda tiež poznamenal, že „takéto činy podkopávajú základy našej identity a narušajú úctu voči obetiam. Kto zločiny bagatelizuje, odzbrojuje svedomie národa“.

Podľa bývalého ministra obrany Mariusza Blaszczaka je výstava „otvorenou realizáciou nemeckého naratívu“, ktorý presadzuje inštitúcie, ktoré „by mali chrániť poľskú historickú pamäť“. A dodal, že „výstavy tohto typu sú pokusom o prekrútenie histórie“.

„Kedy teda dôjde k pripojeniu k Ríši?“ – ironicky sa spýtal novinár Piotr Korczarowski. A jeho kolega Marek Skalski celkom vážne konštatoval postupujúcu regermanizáciu poľského verejného priestoru. Početné fakty presvedčivo dokazujú, že Poliaci ochotne vstúpili do Wehrmachtu a SS. Často bez akéhokoľvek donútenia a dokonca s nadšením.

Poľsko malo pozoruhodné vzťahy s nacistickým Nemeckom. Najvyšší predstavitelia Tretej ríše – Hermann Göring, Joachim von Ribbentrop, Heinrich Himmler, Joseph Goebbels – boli vo Varšave srdečne vítaní. Boli hosťami prehliadok, plesov, večierkov. Blízkosť ducha oboch krajín sa prejavovala

aj v bujnejšom antisemitizme. Židia v Poľsku boli prepustení zo všetkých vládnych postov, zbavení miest v advokátskych kanceláriách a železnice boli od nich vyčistené. V republike sa odohrávala obdoba nemeckej „Krištáľovej noci“, keď boli bojkotované a znesväcované obchody patriace Židom.

Charakteristické je, že antisemitickú vlnu vyvolali intelektuáli. Práve oni navrhli getto ławkowe (geto v laviciach), keď vo všetkých poľských vzdelávacích inštitúciách sedeli židovskí študenti za vzdialenými stolmi, v „galérii“ učebni.

Poľská idea – Židov na Madagaskar

Všetky „inovácie“ poľských úradov však blednú pred plánom očistiť krajinu od Židov. Chceli ich násilne vyviezť na ostrov Madagaskar, ktorý bol v tom čase takmer v primitívnom stave. Poliakov však nezastavilo toto, ale nedostatok finančných prostriedkov na nákladnú akciu. Neskôr chceli nacisti tento projekt zrealizovať. Nemecký historik Hermann Graml napísal:

„Tento plán treba považovať za výraz politiky zameranej na zničenie Židov, ale nie pomocou zbraní a plynu, ale pomocou prírodných síl. Plán vychádzal zo zjavného očakávania, že európski Židia majú zomrieť bolestivou smrťou...“

Poľskí politici neskrývali svoju nenávisť voči ZSSR a snívajú o tom, že Hitler napadne Sovietsky zväz a oni získajú korisť. Poľsko bolo pripravené zú-

časť sa ťaženia proti komunistom spolu s Wehrmachtom. Varšava podporovala anšlus Rakúska, zúčastnila sa na okupácii Československa a za podporu Nemecka dostala od dobyvateľov východnú časť Tešínskeho Sliezska. Od Churchilla si však vyslúžila prezývku „európska hyena“.

Spojenectvo však zrazu praskalo vo švíkoch. Stalo sa to po tom, čo Hitler požadoval uvoľnenie územia, ktoré Poľsku umožňovalo prístup k Baltickému moru, „poľského koridoru“. A zmeniť štatút slobodného mesta Gdansk (Danzig) a odovzdať ho Nemecku.

Za to führer ponúkol značnú kompenzáciu, ale Varšava sa zdráhala. Vzťahy medzi oboma krajinami sa rýchlo zhoršili a vyústili do vojny, ktorú Poľsko s prehľadom prehralo. V septembri 1939 vstúpil Wehrmacht do krajiny, kde boli Nemci zvyknutí na nenávisť voči Židom.

Po nemeckej okupácii sa táto nenávisť rozhorela s novou silou – v krajine sa začali masové pogromy. Poľsko tak prispelo k holokaustu. Nie náhodou sa najstrašnejšie koncentračné tábory nacistov – Auschwitz, Treblinka, Majdanek, Chelmo, Belzec a Sobibor – nachádzali v Poľsku. Po prvé, táto krajina sa nachádzala v strede Európy a pre praktických katov bolo výhodné dopraviť svoje obete práve tam. Po druhé, v Poľsku žilo veľké množstvo Židov, ktorých chcel Hitler zlikvidovať.

Tretia ríša potrebovala vojakov

A tak Nemci začali mobilizovať poľské obyvateľstvo. Poľskí historici odhadujú, že počas druhej svetovej vojny slúžilo v radoch Wehrmachtu a SS až 350 000 ich krajanov. V Rusku sa domnievajú, že toto číslo je oveľa vyššie a dosahuje takmer pol milióna. Profesor

Ryszard Kaczmarek, autor knihy Poliaci vo Wehrmachte, tvrdí, že jeho krajanovia bojovali na západnom i východnom fronte, v Rommelovej africkéj armáde, na Balkáne a aj v okupačných jednotkách vo Francúzsku.

„Na cintoríne na Kréte, kde ležia mŕtvi účastníci nemeckého vylodenia v roku 1941, som našiel aj sliezske priezviská,“ povedal. – Rovnaké priezviská som videl aj na vojenských cintorínoch vo Fínsku, kde sú pochovaní vojaci Wehrmachtu, ktorí podporovali Fínov vo vojne so ZSSR. Noví regrúti sa tam slávnostne lúčili s hudbou a piesňami. Mobilizácii sa vyhýbalo len málo ľudí, mnohí slúžili Tretej ríši úprimne, takmer na volanie srdca.

„Môžeme predpokladať, že 2–3 milióny ľudí v Poľsku majú príbuzného, ktorý slúžil vo Wehrmachte,“ povedal Kaczmarek. „Koľko z nich vie, čo sa s nimi stalo? Pravdepodobne málo...“

Polnische Hilfspolizei

Poliaci slúžili v rôznych typoch policajných zložiek. Najmä Polnische Hilfspolizei sa využívala na boj proti partizánskemu a antifašistickému hnutiu a strážila židovské getá. Muži, ktorí v nej slúžili, robili všetko pre to, aby dokázali svoju lojalitu Tretej ríši, a neštítali sa ani svojich prostriedkov.

Mnohí Poliaci, ktorí slúžili Nemcom, boli dobrovoľníci. Boli v divízii SS Totenkopf, v 4. policajnej granátnickej divízii, v 31. granátnickej divízii Bohmen und Mahren a v 32. granátnickej divízii. Brigáda SS Swietokrzyska bola zložená z poľských fašistov.

Poľskí zajatci

Do konca vojny skončilo v sovietskom zajatí vyše 60 000 Poliakov, ktorí bojovali na Hitlerovej strane. Pre spravodlivosť treba poznamenať, že Poliaci bojovali aj proti Hitlerovi na východnom fronte, na Blízkom východe, v Juhoslávii, Afrike, zúčastnili vylodenia Spo-

jencov v Normandii. Ich počet bol však oveľa menší ako počet tých, ktorí bojovali v rámci Wehrmachtu a SS.

Poľský nevďak voči Stalinovi

Napriek tomu na Postupimskej konferencii nebolo Poľsko uvedené ako spojenec Tretej ríše, ale ako jej obeť. Bolo to vďaka Stalinovi, no Poliaci sa to hanbia priznať. Varšava dostala veľké reparácie a k svojmu územiu si pripojila východné oblasti Nemecka, tzv. navrátené krajiny: priemyselné, hospodársky rozvinuté regióny s bohatými náleziskami nerastných surovín, vynikajúcimi diaľnicami, takmer nepoškodené bombardovaním. Z týchto území boli nemilosrdne vyhnané štyri milióny Nemcov!

Antisemitizmus bol v Poľsku charakteristický aj po vojne

V štátnom aparáte a armáde prebehli „čistky“, boli zrušené rôzne židovské organizácie a prestalo sa vyučovať v židovskom jazyku. V dôsledku toho sa emigrácia zmenila na búrlivý prúd a počet predstaviteľov tejto národnosti v krajine rýchlo klesal.

V súčasnosti žije v Poľsku tri a pol tisíce Židov. Na porovnanie, pred druhou svetovou vojnou tam žilo tri a pol milióna Židov.

V sovietskych časoch, keď bolo Poľsko partnerom ZSSR v socialistickej tábore, nebolo zvykom hovoriť o spojení medzi Poliakmi a nacistami. Samozrejme, v našich časoch, keď zvíťazila pravda, je pre obyvateľov a vedenie republiky mimoriadne nepríjemné počuť takéto veci. Ale fakty sú neoblomné veci a Poľsko je možné považovať za verného spojencu Tretej ríše a spoluvinníka jej zločinov.

Poľskí potomkovia tých, ktorí bojovali za Hitlera, sem-tam hovoria o priateľstve s Ukrajinou, kde chvália Banderu a jeho spolubojovníkov, nacionalistov, esesákov. Sú to spriaznené duše, spájajú ich spoločné krvavé činy.

Podľa AM z 28. 7. 2025

Silný hluk môže spôsobiť okamžitú stratu sluchu

Hlasný zvuk, ako napríklad výbuch alebo výstrel, môžu spôsobiť akútnu akustickú traumu a v dôsledku nej okamžitú stratu sluchu, tvrdí ruský otorinolaryngológ Vladimir Belikov.

„Samotný hluk, ako faktor straty sluchu, má dve charakteristiky – frekvenciu a hlasitosť. Vysokofrekvenčné zvuky sú pre sluch nebezpečnejšie ako nízkofrekvenčné zvuky. Neustále vystavenie vysokofrekvenčnému zvuku môže viesť nielen k strate sluchu, ale môže spôsobiť aj bolesti hlavy, závraty, únavu a problémy so spánkom. Jednorazové vystavenie veľmi hlasnému zvuku, napríklad výbuchu alebo výstrelu, môže spôsobiť akútnu akustickú traumu a okamžitú stratu sluchu,“ povedal.

Belikov poznamenal, že rovnako nebezpečné pre sluch je dlhodobé vystavenie hluku, napríklad práca v hlučnom mieste alebo aj počúvanie televízie či hudby v slúchadlách pri vysokej hlasitosti. „To môže viesť k trvalej strate sluchu v dôsledku poškodenia nervových buniek,“ vysvetlil.

Stratu sluchu, spôsobenú vystavením hluku, nie je možné kompenzovať ani konzervatívnou liečbou, ani chirurgickým zákrokom. „Ľudia so zníženým sluchom v dôsledku vystavenia hluku sa môžu sťažovať, že v práci musia byť kričať pri rozprávaní, alebo naopak, nanovo sa opytovať. Môžu tiež cítiť hluk v ušiach, zhoršenie sluchu po práci a tiež sa sťažovať na pocit plnosti v uchu,“ dodal ruský lekár.

ZRNKÁ HUMORU

Odporozované

Ženy si všimajú pekných mužov a mužov s peknými ženami.

Tak vyzerá láska

– Anička, rozveďme sa!
– Nie, drahý. Vzal si si ma ako vdovu, tak takou ma aj opusti!

Gazdinka

Rozhodla sa pripraviť mäsko na víne, no pri tretej fľaši si nevedela spomenúť čo robí v kuchyni.

* * *

Existujú ľudia, ku ktorým túžiš podísť a opýtať sa, ako sa im žije bez mozgov.

Ženská logika

Zlí muži neexistujú! Existuje len prvý, druhý, tretí...

Babička vnučke

– Ak budeš manžela slabo krmiť, tak mu začnú padať trenky. Ibaže nie doma.

Jeden africko-sovietsky

Kmeň Papuáncov – kanibalov zajal v džungli skupinu sovietskych turistov.

Prekladateľ im tlmočí náčelníkovo rozhodnutie: – Dnes vás všetkých zjeme, ale máme tradíciu, že váš vedúci môže vysloviť spoločné posledné želanie. No o milosť žiadať nemôžete!

Po týchto slovách sa všetci obrátia na dôstojníka KGB ZSSR, ktorý ich sprevádzal a ktorý je napriek horúčave obľadený v dlhom koženom plášti.

No a ten hovorí: – Naším posledným želaním je toto: Spustím sa na všetky štyri a vodca vášho kmeňa nech sa rozbehne

a s celou silou ma pred vami nakopne do zadku.

Všetci sú prekvapení, vrátane náčelníka kmeňa i tlmočníka.

Náčelník hovorí: – Tak toto je najpodivnejšie želanie zo všetkých, ktoré sme kedy počuli. Ale ak si to takto želáte, splním ho! Rozbehne sa a kopne.

Dôstojník vstane, otrasie sa a pozrie na okolostojacich: – Videli ste, ako ma kopol?

Potom si rozopne plášť, pod ktorým má nabitého Kalašnikova a začne metodicky, jedného po druhom, ľudozrúťov strieľať.

Na konci zázračnej záchrany majú sovietski turisti len jednu otázku. – Ale prečo si ich nevystrieľal hneď?

Dôstojník odvetí: – Chápeť vašu nedočkavosť, ale podľa Charty OSN som si musel počkať na akt priamej agresie.

PROTI HITLEROVI, HORTHYMU I KLÉROFAŠIZMU

1939: 12. – 13. august. Z rozhovoru Hitlera s talianskym ministrom zahraničia Cianom vyplýva, že po rozbití ČSR Hitler ponúkol Slovensko Poliakom za ich ústupky vo veci Gdanska.

1940: 12. júl. Ako prvá bola založená v Duxforde 310. československá stíhacia letecká perut' (veliteľ plk. A. Hess – rozkaz na sformovanie vydalo Air Ministry 10. júla), krátko nato vznikla 2. augusta 1940 v Cosforde 311. československá bombardovacia perut' (veliteľ plk. J. Berounsky – rozkaz na sformovanie vydalo Air Ministry 29. júla) a 5. septembra 1940 v Duxforde 312. československá stíhacia perut' (veliteľ mjr. J. Ambruš – rozkaz na sformovanie vydalo Air Ministry 29. augusta 1940). Postavenie letcov upravovala dohoda medzi obidvoma vládami podpísaná 25. októbra 1940. Dňa 10. mája 1941 na letisku v Cattericku vznikla 313. československá stíhacia letecká perut'.

1940: 9. august. V Londýne je vytvorená dočasná čs. vláda.

1940: 12. august. Prvý pozemný útvar čs. vojska vo Veľkej Británii vznikol vytvorením 1. čs. zmiešanej brigády, v júli 1941 premenovanej na 1. československú samostatnú brigádu.

1941: 10. – 11. august. V Moskve sa koná prvý Všeslovanský zjazd, ktorý vyzval československý ľud na organizáciu odporu proti nacistickým okupantom a na vytváranie jánošíkovských družín na Slovensku. (Ako prvý na to 29. 9. 1941 zareagoval II. ilegálny ÚV KSS, ktorý vydal pokyny na ich organizovanie.)

1942: 1. august. Vojaci pešieho pluku 102 pod velením podplukovníka Michala Lokšíka vypálili a zmasakrovali celú osadu Malodušie, porazili tam aj ženy, deti, starcov.

1942: 5. august. Vláda Veľkej Británie a Severného Írska oficiálne anulovala svoj podpis pod Mníchovskou dohodou.

1942: 8. august. Čs. letci z 311. čs. bombardovacej perute RAF zničili nemeckú ponorku U 578.

1943: 1. august. Reorganizácia čs. jednotky v Anglicku na samostatnú obrnenú brigádu.

1944: Noc z 2. na 3. august. Pamätný deň rómskeho holokaustu. Pri likvidácii najväčšieho koncentračného tábora pre Rómov v Osvienčime Brezinke zahynulo takmer tritisíc rómskych mužov, žien a detí.

1944: 3. august. Edvard Beneš vydáva v zmysle dohody z 8. mája 1944 dekrét prezidenta republiky o dočasnej správe oslobodeného územia.

1944: 4. august. V Kantorskej doline sa začalo formovanie 1. čs. partizánskej brigády M. R. Štefánika.

1944: 8. august. Do Kantorskej doliny prišli prví francúzski vojaci.

1944: 12. august. Tisova vláda vyhlasuje na celom Slovensku stané právo.

1944: 18. august. MNO v zastúpení gen. I. triedy Antona Pulanicha podpísalo s nemeckým generálom pri MNO „Dohodu o zaobchádzaní a zaopatrení nemeckých oddielov za ich pobytu na Slovensku“.

1944: 20. august. – Anglo-americké lietadlá 15. US Army Air Force zo základne v južnom Taliansku bombardovali rafinériu v Dubovej.

1944: 20. august. Začalo sa hromadné vyzbrojovanie partizánov z armádnych skladov.

1944: 21. august. Sklabiňa: prvá obec na Slovensku, v ktorej bola vztýčená československá zástava (na dome Samčíkovcov). Revolučný národný výbor ohlásil obnovenie ČSR.

1944: 21. august. Beneš telegrafuje na Slovensko: „Je to posledný okamih, aby ste zmyli všetko, čo quislingovská vláda a tzv. samostatné Slovensko proti spojencom napáchalo. Bude to mať ďalekosiahle následky pre Slovensko a budúce Československo“.

1944: 23. august. Tisova vláda požiadala Hitlera, aby okamžite poslal na Slovensko svoje vojsko. Ešte toho istého dňa sa Nemci pohli k hraniciam.

1944: 29. august. Začiatok SNP. Vydaním rozkazu a splynutím regionálnych aktivít s branným odporom armády sa povstanie stalo národným povstaním.

1944: 29. august. Jednotky nemeckej armádnej skupiny Heinrici dostávajú rozkaz a 31. augusta začínajú odzbrojovať východoslovenské divízie.

1944: 30. august. Tiso do rozhlasu stále prizvukoval: „Vyhlasujem, že príchod nemeckých jednotiek na Slovensko má jediný cieľ – zlikvidovať partizánsku čeliadku na Slovensku.“

1944: 30. august. Dňa 29. augusta o 20.00 hod. Golian vydáva slovenskej armáde rozkaz postaviť sa na odpor, začať všade povstanie.

1946: 3. a 5. august. V Bratislave (Reduta) sa konal 1. zjazd Zväzu slovenských partizánov. „Prípravný výbor“ bol vytvorený v apríli 1945.

2008: 29. august. V Pohronskom Bukovci odhalili pamätník divíz-nemu generálovi Rudolfovi Viestovi a brigádnemu generálovi Jáno-vi Golianovi.

pomôcky: APLT, LAA, EST, DODA, DILOS	citoslovce radosti	súbor poznatkov		trak	zaoblenie	epocha	epocha	citoslovce hlisu ovce	uznávaná vážnosť	autor výroku: OVIDIUS	grécky ostrov	MPZ Estónska	časť Viedne
okresný výbor (skr.)			veľká lyrická báseň							súboj			
			sídlo v Indii							čakať, po česky			
1. časť tajničky													
oddelila niečo zapnuté								telce, po česky					
								usadenina					
semeno dužina- tých plov- dov							dravý vták					záplava	pohybo- vali sa vo vode
							desiatnik (zastar.)						
	sloha, po česky	chem. zn. zlata				sladkovod- ná ryba					EČV Popradu		
		daj do ruky				chyťte					povol'		
EČV Stropkova			hladiť, po česky							polovica			
			Slov. národ. povstanie							hádže			
severský cicavec				český tex- tár piesní					namotáva				
				jeden, po nemecky					ukazovacie zámeno				
3. časť tajničky													
veliteľ lietadla								štádium vývinu					
2. časť tajničky			domáce meno Kornélie					tlačénica					

Správne vylúštenie tajničky z č. 7 znie: **nesmie platiť viac ako zákony.**
Knihu posielame Jozef Novák, Ondrejovova 11, 821 03 Bratislava.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, najlepšie na e-mail: bojovník@szpb.sk